

Univerzita Karlova v Praze
Filozofická fakulta
Ústav informačních studií a knihovnictví

Studijní program: informační studia a knihovnictví
Studijní obor: informační studia a knihovnictví

Alena Pertlová

Josef Lada a kniha

Bakalářská práce

Praha 2009-05-05

Vedoucí bakalářské práce: PhDr. Richard Khel, CSc.

Oponent bakalářské práce:

Datum obhajoby:

Hodnocení:

Prohlášení:

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci zpracovala samostatně a že jsem uvedla všechny použité informační zdroje.

V Praze, 05. května 2009

.....

Podpis studenta

PERTLOVÁ, Alena. *Josef Lada a kniha [Josef Lada and a book]*. Praha, 2009-05-05. 44 s., 12 s. příl. Bakalářská práce. Univerzita Karlova v Praze, Filozofická fakulta, Ústav informačních studií a knihovnictví. Vedoucí bakalářské práce Richard Khel.

Abstrakt

Bakalářská práce představuje Josefa Ladu jako osobnost, pro niž byla kniha jednou ze základních potřeb života. V úvodu práce je seznámení s Josefem Ladou. Jsou zde uvedeny důležité části z jeho biografie a popis výtvarné, ilustrační a literární činnosti tohoto národního umělce. Třetí kapitola pojednává o Josefu Ladovi a nejen jeho vztahu ke knize, ale i k těm, kteří se nějakým způsobem podíleli na tvorbě knih (malířům, spisovatelům a nakladatelům). Čtvrtá kapitola je věnovaná motivu knihy v Ladově díle. V poslední kapitole je vylíčena představa o Ladově osobní knihovně, jež se bohužel nedochovala.

Klíčová slova

Josef Lada (1887-1957), osobní knihovny, knihy, Hrusice, české malířství a literatura v první polovině 20. století

Obsah

Obsah	1
Předmluva	3
Úvod	5
1. Život Josefa Lady	6
1.1. Biografie	6
1.2. Rodina	8
2. Výtvarná a literární činnost Josefa Lady	10
2.1. Časopisy a noviny	13
2.2. Knihy pro děti	14
2.3. Knihy pro dospělé	15
2.4. „Mimoknižní publikace“ vydané za života Josefa Lady	16
2.5. „Mimoknižní publikace“ po roce 1957	17
3. Vztah Josefa Lady ke knihám, nakladatelům a spisovatelům a jejich spolupráce s nimi	19
3.1. Vztah Josefa Lady ke knihám	19
3.2. Lada – čtenář	23
3.3. Ladova práce s papírem	24
3.4. Přátelé Josefa Lady	25
3.4.1. <i>Jaroslav Hašek</i>	25
3.4.2. <i>Jiří Mahen</i>	26
3.4.3. <i>Jaroslav Panuška</i>	26
3.4.4. <i>Petr Kříčka</i>	27
3.4.5. <i>Karel Šlais – Koval</i>	27
3.4.6. <i>Marie Majerová</i>	27
3.4.7. <i>Ladislav Stehlík</i>	28
3.5. Spolupráce Josefa Lady s malíři a spisovateli	28
3.5.1. <i>Dobryj voják Švejk</i>	29
3.6. Domácí a zahraniční nakladatelé a Josef Lada	30
3.6.1. <i>Jiří Chvojka</i>	32
3.6.2. <i>Karel Vika</i>	32
3.6.3. <i>Státní nakladatelství dětské knihy (SNDK)</i>	33
4. Motiv knihy v Ladově výtvarném a literárním díle	34
4.1. Motiv knihy v ilustracích a obrazech Josefa Lady	34

4.2. Motiv knihy v literárním díle Josefa Lady	36
5. Osobní knihovna Josefa Lady.....	37
5.1. Osobní knihovna Josefa Lady.....	37
5.2. Knihy Josefa Lady v knihovnách osobností jeho doby	39
6. Závěr	41
Seznam použité literatury	42
Obrazová příloha	Chyba! Záložka není definována.

Předmluva

Tématem mé bakalářské práce je Josef Lada a jeho vztah ke knize. Týká se veškeré Ladovy činnosti s knihami, od používání knih a papíru po ilustrování, psaní a vydávání knih. Téma nebylo těžké si vybrat, protože jsem měla jistou vizi díky přednášce PhDr. Richarda Khela „Knihovny osobností kultury“ a díky mému oblíbenému malíři a spisovateli Josefu Ladovi, od jehož narození v roce 2007 uplynulo 120 let a od jehož smrti v témže roce uplynulo 50 let. Přispělo i to, že v Ladově rodném kraji žila má babička a stále tento kraj navštěvujeme, jelikož tam máme rekreační chatu.

Cílem mé bakalářské práce je přiblížit národního umělce Josefa Ladu z dosud neznámého hlediska, a to z knihovědné stránky.

Práce je rozdělená do kapitol. Základní kapitoly se téměř shodují s původním zadáním bakalářské práce, avšak biografie Josefa Lady nyní tvoří samostatnou kapitolu a všechny kapitoly byly rozděleny do podkapitol. V úvodu své práce jsem poukázala na život Josefa Lady, dále jsem se zaměřila na jeho práci s knihou a v neposlední řadě na jeho profesionální i osobní vztah ke knihám. V poslední kapitole je nahlédnutí do osobní knihovny Josefa Lady, představila jsem zde pouze názvy děl a autorů a několik knih, které se dochovaly.

Mým hlavním pramenem byla autobiografie od Josefa Lady, a to „Kronika mého života“, dále jsem čerpala hlavně z knih nejen napsaných o Ladovi, ale i Ladou ilustrovaných. Jiným velmi důležitým zdrojem informací byla vzpomínková kniha napsaná umělcovou dcerou Alenou – „Můj táta Josef Lada“.

K dalším pramenům patří literární archív v Památníku národního písemnictví, který uchovává dopisy a pohlednice psané Ladou, potom Památník Josefa Lady v Hrusicích a obecní knihovna na obecním úřadě v Hrusicích, kde jsou v „Ladově koutku“ vzácné ukázky z Ladova díla.

Významné poznatky jsem zjistila z rozhovoru s paní Květoslavou Neštickou, jež dělá průvodkyni v Ladově muzeu, a s Dr. Blankou Stehlíkovou, která mi umožnila nahlédnutí do osobní knihovny Ladislava Stehlíka a korespondence mezi Ladovou rodinou a Stehlíkovými.

Citace jsou v textu zapsány pomocí metody průběžných poznámek a vypracovány na základě mezinárodních norem ISO 690 a ISO 690-2.

Touto cestou bych chtěla upřímně poděkovat všem lidem, kteří mi s bakalářskou prací pomáhali a poskytli mi důležité podklady k práci, v první řadě však poděkování náleží

vedoucímu mé bakalářské práce, PhDr. Richardu Khelovi, za jeho podporu, cenné rady a nápady k mé práci. Rovněž mé poděkování patří Mgr. Josefu Ladovi, který mi poskytl exempláře z osobní knihovny Josefa Lady.

Úvod

Josef Lada je malíř, spisovatel a opravdový národní umělec. S Ladovým pojetím díla si každý umí představit český národ. Španělský malíř a sochař Pablo Picasso o Ladovi prohlásil, že je to „nejčeštější a neznámější¹ malíř“.

„Pražská výstava souborného díla v roce 1946 jenom potvrdila, že ohlas Ladova díla je skutečně národní. Vyslovil to také Josef Rohan v kladenské Lidové revui (1946), když napsal: „Úředně a zvláštním dekretem dosud nejmenovaným, ale širokými lidovými vrstvami dávno uznávaným a těmi nejmenšími upřímně milovaným, vskutku národním umělcem je malíř Josef Lada.“²

Jeho tvorba, i když vypadá jednoduše, je nenapodobitelná. Ač může někdo kreslit Ladovy motivy, používat styl silné obrysové linky, nikdy v sobě nebude mít Ladovu přímočarost a působivost.

Josef Lada je nejznámější český malíř v České republice i v zahraničí. Zná ho snad úplně každý člověk již od dětství.

Heslo Josef Lada se objevuje ve všech naučných slovnících, encyklopediích a slovnících výtvarných umělců.

Jeho dílo, ať poetické či humoristické, je tak národní a spjaté s českou zemí, krajinou a obyvateli, že si podle něho každý umí představit český národ.

Není člověka, který by se nesetkal s Ladovým jménem a neznal by jeho výtvarná a literární díla.

K odkazu svého dědečka se přihlásil jeho vnuk a editor³ jeho díla Mgr. Josef Lada, když 22. srpna 1998 při odhalení Ladovy busty⁴ v Hrusicích řekl: „Co Josef Lada pro českou kulturu vytvořil, je jedním z největších činů v dějinách našeho výtvarnictví. Nejen kvantitou, ale i kvalitou. Byl, je a zůstane provždy ryzím českým malířem. Svou prací si dokázal zajistit uznání i lásku celého národa, a to se povede jen málokomu.“

---

¹ Což platí dosud

² PEČÍNKOVÁ, Pavla. *Josef Lada (1887-1957)*. str.585

³ Ladův um nestárne, Mistrova práva ale nezískáte šmahem. *Polygrafie revue*, 2003. Str. 29: „(Mgr. Josef Lada) ...pečuje o Ladův archív originálních děl, jeho doplňování i kulturní prezentaci a sbírá ladovskou literaturu včetně ohlasů v tisku. Mistrova díla, jež povoluje či zamítá použít k výzdobě objektů, zapůjčuje na tuzemské a zahraniční výstavy a chrání proti zneužití nebo falšování. Jedná s nakladateli a tiskárnami a podílí se na popularizaci Ladovy tvorby...“

⁴ Bustu vytvořil v roce 1951 Zdeněk Šejnost.

1. Život Josefa Lady

1.1. Biografie

Josef Lada se narodil 17. prosince 1887 v Hrusicích, malé vesničce nedaleko Prahy. Pocházel z jednoho z nejstarších hrusických rodů. Je ale zajímavostí, že otec Josefa Lady nepocházel z tohoto rodu jako příslušník mužské linie. Matka, která se opravdu narodila v Ladově rodu⁵, měla syna za svobodna a prosadila si toto jméno i u syna.

Své dětství strávil Josef Lada v domku, kde byla jen jedna obytná světnice. V této světnici se spalo, vařilo i provádělo obuvnické řemeslo. Malý Josef si hrával s kopyty, různým ševcovským náradím a botami, které otec opravoval. Opravdové hračky měl jen dvě – plechovou lokomotivu a pestrého dřevěného ptáčka. Přesto bylo jeho dětství krásné a rád na ně později vzpomínal.

Jako každé dítě, musel Josef Lada do školy. „*Ve škole se mi tuze nelíbilo...Z předmětů jsem měl nejraději kreslení...Čtení jsem nenáviděl. Číst jeden článek dvacetkrát za sebou bylo velkou trýzní i pro pilné žáky...Kreslení jsem měl rád, ale mnoho jsem se ve škole nenaučil. Stále jen čáry vodorovné, čáry svislé, čáry šikmé. To bylo celé kreslení.*“⁶

Prvním, kdo u malého hochy rozpoznal výtvarný talent, byl hrusický farář. Ten se stal Ladovým prvním výtvarným učitelem. Pod jeho dozorem budoucí malíř kreslil podle předlohy. Farář však byl přeložen do jiné vsi, a tak netrvalo učení dlouho. „*Do roku 1900 byl u nás farářem P. Josef Růžička. Sám výborný kreslíř, brzy rozpoznal moje kreslířské záliby a rozhodl se, že mě naučí kreslit. Pozval mě na nedělní odpoledne do fary a tam ukázal své kresby a různé předlohy ke kreslení. Jednu potom vybral a uložil mi, abych se podle ní cvičil. Byla to kresba uhlem nebo křídou a představovala stařeckou ruku, která drží knihu...dal mi několik archů přírodního papíru, černou a bílou křídou a poradil mi, jak si mám počínat s tímto materiálem, mně dosud neznámým. Na výkres dal mi lhůtu do příští neděle...Ruka se mi povedla. Hned jsem také výkres polil mlékem, aby se křída nerozmazávala...Pan farář mě příští neděli pochválil, pohostil kávou a koláči a potom mi zase vybral jinou předlohu. Pro změnu to byly mechem obrostlé kameny, kolem nichž rostly velké lopuchové listy...Jako třetí*

---

⁵ LADA, Josef. *Kronika mého života*. Str. 36: „*Odkud Ladové do Hrusic přišli, není mi dobře známo...dosud jsem zjistil jenom tři podobná jména na světě...První je řeka Lada v Polsku...dále se honosí tím jménem siamský ostrov...je označen Po Lada...Potřetí jsem se setkal s jménem Lada při prohlížení uměleckého časopisu. Byl tam portrét distinguovaného pána a po tím podpis: Markýz de Lada. Doufám pevně, že se šlechtici de Lada nemáme nic společného, a je to vlastně škoda. Jak pěkně by se vyjímalo pod obrázkem smějící se krávy: ‚Nakreslil markýz de Lada‘.*“

⁶ LADA, Josef. *Kronika mého života*. Str. 125-130

předlohu dal mi krajinu s velkým rozsochatým dubem. To už mě tak nebavilo, protože to listí byla pro mne nimravá a fádňá práce⁷ ... “⁸

Ve 14-ti letech odešel Lada do učení na malíře pokojů s vidinou, že bude malovat divadelní opony a kulisy. Brzy však pochopil, že tudy cesta nevede. Rozhodl se, že bude knihařem-zlatičem.⁹ A tak šel do učení znovu. Již tehdy ho velmi přitahovaly knížky. Během učení navštěvoval Josef Lada večerní kurzy kreslení na umělecko-průmyslové škole. *„Současně jsem však také začal s pořizováním sbírky knižních obálek. K hřbetům, které knihaři zaslali k zlacení, byly často přikládány obálky. Knihaři si patrně asi nevěřili, že správně opsali titulky knih, a proto, strhnuvše prostě obálku s knihy, přiložili ji k hřbetu. Nikdy je nežádali zpět, proto jsem si je schovával.“¹⁰*

Na třetí pokus byl přijat i na denní studium na téže škole. Avšak kvůli finančním problémům tam studoval pouze půl roku. Když byl Lada na umělecko-průmyslové škole, musel své obrázky v časopisech otiskovat pod různými pseudonymy.¹¹

V roce 1906 vyšla první kniha ilustrovaná Ladou – Pohádka o Honzíkovi a zlatovlasé Isole od J. Havlíčka.

Roku 1910 Lada poprvé otiskl své obrázky v zahraničí – v italském humoristickém časopise „Paquino“.

Prvních zhruba 20 let své profese se Lada prosazoval hlavně jako ilustrátor a karikaturista a v obou případech dosáhl poměrně rychle uznání. V roce 1930 mu malíř Václav Rabas udělil symbolický titul „král humoru a přítel dětí“.

Jeho dílo bylo poprvé vystaveno na výstavě malířů z časopisu Šibeničky v roce 1920, jednalo se o 50 kreseb.

Roku 1923 se Josef Lada oženil s Hanou Budějickou. Bydleli spolu v Praze v jedné malé místnosti. Až v prosinci roku 1925 se Ladovi přestěhovali do ulice V Ohradách¹² (viz obr. č. 6), protože očekávali přírůstek do rodiny. Dcera Alena se narodila 29. prosince. O dva roky později se narodila ještě dcera Eva, ta ale tragicky zemřela při náletu na Prahu roku 1945.

---

⁷ To svědčí i o Ladově neurasthenii

⁸ LADA, Josef. *Kronika mého života*. Str. 142

⁹ O tomto Ladově učení lze se dočíst v Kronice mého života, v kapitole Knihařem!. Výuční list visí na stěnách Památníku Josefa Lady v Hrusicích.

¹⁰ LADA, Josef. *Kronika mého života*. Str. 173

¹¹ L. Horký, V. Konečný, K. Gregor nebo L. Rozner, J. Hrusický, Franta Křivý aj.

¹² Dnes Ladova ulice č. 1

Do rodných Hrusic se Lada vrátil až v roce 1924 a od té doby je navštěvoval téměř každé léto. Na konci vsi si Ladovi koupili pozemek a postavili na něm dům. Na Hrusice Lada nedal nikdy dopustit a byly mu též inspirací a námětem v jeho kresbách. Do Hrusic přijížděl také se svým zetěm Janem Vránou, pozdějším editorem jeho díla.

Roku 1947 byl Josef Lada jmenován národním umělcem. *„Ač bylo později označení ‚národní umělec‘ poněkud zneváženo, v případě malíře Josefa Lady je jaksi samozřejmé a přirozené a naprosto přesně označuje to, jak český národ vnímal a dosud stále vnímá jeho obrazy a ilustrace. Pro naprostou většinu národa je jeho dílo jedním z nejlepších způsobů vyjádření toho, co je vskutku ‚národní‘.“*¹³

Po celý život měl Lada chatrné zdraví, býval často nemocen. Jako půlroční chlapec vypadl z kolébky a do pravého oka si vrazil ševcovský nožík, tím si oko velmi poranil, což bylo patrné i na pohled, neboť jeho pravé oko bylo menší než levé¹⁴. Po matce zdědil nemoc neurasthenii, kterou u sebe zpozoroval již v mládí.

Povahově byl Lada rodinný typ, v rodině mu bylo nejlépe. O své manželce říkával, že mu stírala chmury z čela po celý život. *„Josef Lada v kruhu své rodiny a přátel sršival vtípem a nápady, když však měl někde vystoupit oficiálně na veřejnost, zrozpačitěl, byl celý nesvůj. I nerozlučná dýmka mu přestala chutnat a po velkém trápení nakonec odmítl své ‚vystoupení‘.“*

15

V září 1957 byl Lada hospitalizován v Sanopsu v Praze. Dne 14. prosince 1957, jen tři dny před svými sedmdesátými narozeninami, Josef Lada zemřel. Nedožil se tedy chystané výstavy na počest jeho narozenin. Výstava byla i přes umělcovu smrt uskutečněna a byla brána jako vzpomínka na Josefa Ladu.

1.2. Rodina

*„Josef Lada je venkovan každým coulem své bytosti, a máme-li jeho venkovanství upřesnit citlivěji, vyjadřuje ve svém nejvlastnějším jádru typ chalupnický, čímž není myšlena žádná příhana.“*¹⁶

---

¹³ HEMELÍK, Martin. *Kniha o Hrusicích : aneb pohled do tváře osmi století.* str. 176.

¹⁴ Toto je i vidět na bustě, kde má Lada levé oko přivřené.

¹⁵ STEHLÍK, Ladislav. Vzpomínání na Josefa Ladu. *Československý voják*, 1971. č. 26. s. 16

¹⁶ STEHLÍK, Ladislav. Josef Lada. *Zlatý Máj*, 1957, č. 12. Str. 254

Lada se narodil na vesnici, v chalupě č. 15, v nezámožné rodině. Jeho otec, Josef Lada (malíř zdědil jméno po otci), byl venkovský obuvník, poctivý a dobrý člověk. Aby uživil i dvě krávy, vlastnili malá políčka, která matka Josefa Lady obdělávala.

Matku Alžbětu, rozenou Janovskou, si Lada pamatoval jen jako starší dámu, která trpěla neurasthenií, upadala do trdomyslných nálad, jež se střídaly s veselostí, a později už jen stále plakala.

Lada byl nejmladší ze čtyř dětí. Měl bratra Františka a dvě sestry – Antonii a Marii. Antonie ale bohužel zemřela již ve svých 23 letech.

Malý Lada nikdy nemusel vykonávat těžkou práci, chodil jen se zvířaty na pastvu. „*Alšovy kresby jsem poprvé uviděl, když mi bylo dvanáct let... Vezl jsem na trakaři na pastvu žlutá housátka... Vída veselou náladu tetky Bubenice, využil jsem toho a požádal ji, aby mi půjčila nějaký kalendář... Slaboučkový sešitek obsahoval asi deset národních písniček s Alšovými kresbami.*“¹⁷ Pastvy tehdy byly dějištěm klukovských her a radovánek, které Lada později zužitkoval ve svém výtvarném díle. Na pastvinách mohl Lada poznávat střídání ročních období, která se často stávala motivy Ladových obrazů.

Již od dětství byl Lada vybaven dobrým pozorovacím smyslem. Malý Jozífek si velmi pečlivě prohlížel a také zapamatoval venkovské obyvatelstvo, které chodilo na návštěvy k Ladům.

Lada díky těmto poznatkům z dětství dokázal věrně reprodukovat vesnický život do svých kreseb a obrazů.

Velikou a smutnou událostí v Ladově životě byla smrt dcery Evy při náletu na Prahu dne 15.2.1945¹⁸. Josef Lada se z této události nikdy zcela nevzpamatoval, ačkoliv svou bolest vyjádřil pouze jedním obrazem – krajinou s temnými mraky, kde byla osamělá borovice¹⁹.

Dalším smutným okamžikem byla pro Ladu smrt jeho bratra, který zemřel při vlakovém neštěstí v Mirošovicích u Prahy. Z té doby je dochovaná korespondence psaná Ladou, ze které lze snadno usoudit, jaký měla tato nehoda na Ladu vliv. „*Od smrti mého bratra mám nervy tak rozbité, že mi ta práce jde, jako když to tenkrát nešlo! Vždy něco začnu, ale dopadne to tak, že by mi to dělalo ostudu.*“²⁰

---

¹⁷ LADA, Josef. *Kronika mého života*. Str.145

¹⁸ Smuteční oznámení, které Ladova rodina rozeslala svým známým, je uchováno v Pedagogickém muzeu J.A. Komenského

¹⁹ Toto popisuje i ve své knize *Abeceda lásky* Blanka Stehlíková

²⁰ Z nedatované korespondence adresované Majerové psané Ladou

2. Výtvarná a literární činnost Josefa Lady

Josef Lada velmi rád kreslil již od útlého dětství. Když mu pan učitel nařídil, aby do notesu zapisoval, zda-li zlobiví žáci splnili uložený trest, celý notes pomaloval kresbami a na daný úkol zcela zapomněl. Na svůj vůbec první obrázek si však při psaní knihy *Kronika mého života* již nemohl vzpomenout.

První obraz, který ho velmi ovlivnil, visel na zdi v Senohrabech na zdi na nádraží. Byl to plakát od Mikoláše Alše. Na obrázku byl nakreslen sedlák, který držel v ruce ceduli s výzvou ke koupi losů, za ním stálo opuštěné stavení s holým stromem a několika vránami. Aleš se tehdy pro sedmiletého Pepíčka stal vzorem po celý život.²¹

Za každý krejčárek, který ušetřil od cesty (roznášel opravené boty k otcovým zákazníkům), si Lada koupil vždy kus papíru a tužky, aby mohl malovat. Ve chvílích, kdy neměl papír, kreslil malý Josef po čistém okraji novin „*S dovolením otcovým odstríhal jsem již čisté listy od všech nepotřebných listin a dopisů, které měl uschovány*“²², na potravinové sáčky nebo balící papír. Zpočátku maloval tužkami, které si tajně půjčoval od otce, později se mu černobílé obrázky přestaly líbit, a tak se začal poohlížet po barvě. Nejprve ji našel na barevných obalech od cikorky, z níž smytou barvou vybarvoval hotové výtvary. Jednou objevil na poli žlutou a červenou hlínu, nabral si jí plné kapsy a tím potom vybarvoval všechny černobílé kresby, dokonce i ve všech kalendářích, které našel doma.

Jako malý kluk si Lada doma zhotovil mapy, které zašpinil po vzoru školních a pověsil na zeď.

To, že jeho osudem bylo malovat, bral Lada jako poslání a byl ochoten riskovat chudobu a hlad. Po vyučení na knihaře – zlatiče se mohl „pohodlně“ věnovat malování. Tím by měl zajištěný příjem. Ale on byl v té době přijat na umělecko-průmyslovou školu, a tak znovu žil ze dne na den a jen z toho, jestli mu nějakou kresbu otisknou v časopise.

„Zpočátku vůbec nechtěl být kreslířem veselých kreseb do novin a karikaturistou, chtěl být umělcem, malířem a dokonce zkoušel malovat olejem, ale pokusy nedopadly dobře. Musel se tedy vrátit ke kresbě a přemýšlel dál o kariéře umělecké, ale v redakcích časopisů, jež

---

²¹ Lada tuto příhodu ve své *Kronice* popisuje takto: *Bylo mi sedm let. Před rokem 1895 uviděl jsem na nádraží Alšův plakát pro výstavní loterii. Na něm postava sedláka v beranici a koichu, v pozadí úsek české krajiny s chaloupkou...to, co na mne dýchalo z oně krajinky, bylo tak mile známé, něco, co jsem v zimě stále viděl kolem sebe, byla v té krajině pohádková krása...nemohl jsem se nabažit té chaloupky a pořád jsem hleděl na plakát jako očarováný...to byl jen takový ždíbec krajiny – chaloupka a kousek zasněženého, zvlněného obzoru. Nic víc. A já před tím postával a sotva dýchal...”*

²² LADA, Josef. *Kronika mého života*. Str. 137

navštěvoval, mu bylo sděleno, že nemají zájem o kresby jako takové, ale kresby humoristické; potom už neváhal a plnil přání pánů redaktorů, stal se kreslířem humoristickým, což znamenalo zásadní obrat ve výtvarné práci začínajícího umělce.“²³

Ladova tvorba je podstatně spojená s jeho zážitky z raného dětství. Hlavními náměty Ladových obrazů jsou právě dětské hrátky a radovánky, venkovský život ve střídajících se ročních obdobích.

Během svého života vytvořil Lada asi 15 000 ilustrací a přes 400 samostatných obrazů. *„Říká se o díle mého táty, že je sama radost a pohoda. Znáám tři smutné obrazy.*“²⁴

„Táta byl člověk nesložitý, v jádru venkovský. Právě proto, že byl venkovan a dovedl se vždy kolem sebe dívat otevřenýma očima, úžasně popisuje kresebně vše, co souvisí s krajinou nebo životem lidí na vesnici.“²⁵

Lada ilustroval knihy jak pro děti²⁶, tak i pro dospělé. Kresby v nich samozřejmě rozlišoval. *„Obrázkové knížky pro děti mají být vždy barevné, protože dítě barvy velmi miluje. Barvy však nesmějí být křiklavé a strakaté. Mají být spíše v plochách, ne tuze vypiplané a raději v tónech světlých, svěžích.*

Kresby v obrázkových knížkách pro děti mají být jen veselé, protože dítě je přímo nabitě smíchem a radostí ze života a je velmi vděčno za každou příležitost, kde je může uplatnit. A veselá mysl je, jak známo, polovina zdraví.“²⁷

S náměty si hlavu nelámал, kreslil vše, co ho bavilo: nejdříve to byly výjevy z bitev a obrázky zvířat, kterými bavil své spolužáky. Maloval krajiny, humorné kresby, karikatury, častým motivem jeho kreseb byla zvířata, jež se chovala jako lidé... Byl to opravdový malíř. Mimo jiné dokázal věrně vystihnout měsíční světlo na hladině rybníka padající za měsíčních nocí, jež jako dítě prochodil s ponocným.

„Ladův umělecký příběh se odvíjí v rozpětí mezi Alšem a Picassem a již tato šíře možných úhlů interpretace prozrazuje, že tento malíř je v české kultuře postavou skutečně výjimečnou.“²⁸

---

²³ PEČÍNKOVÁ, Pavla. *Josef Lada (1887-1957)*. str. 19

²⁴ LADOVÁ, Alena. *Můj táta Josef Lada*. s. 160

²⁵ LADOVÁ, Alena. *Můj táta Josef Lada*. s. 162

²⁶ V Ladově Kronice je kapitola s názvem Dětské knížky, kde Lada tuto tematiku rozebírá

²⁷ LADA, Josef. *Kronika mého života*. s. 361

²⁸ PEČÍNKOVÁ, Pavla. *Josef Lada (1887-1957)*. str. 13

Často se o Ladových obrazech říká, že přinášejí „ladovskou pohodu“. Avšak Lada neměl ke všemu jen pozitivní vztah. „Dovede zpodobit a posměchem rozdrtit i ničemnost; avšak – proti karikaturistům, kteří vyzdvihují zlobu až k symbolické obludnosti – zachovává k ní objektivitu. Ladovi podvodníci, zločinci a hlupáci mají tvář nezbavenou vší lidskosti; proto jsou hrdiny tragikomickými.“²⁹

„Takový svět, který Lada maloval, dnes neexistuje – ale neexistoval ani nikdy předtím. Lada si ho sám vytvořil. Za jeho dětství padalo to ‚bílé svinstvo‘ za límec stejně jako dnes, možná víc. Navíc děti neměly nepromokavé rukavice a oteplovačky a zalézalo jim za nehty, když stavěly sněhuláky. Ale svobodné chvíle her jim byly vzácné a vnímaly je jako zázračné okamžiky.

Josef Lada měl dar všední události života prožívat jako jedinečné a v chudobné realitě svého dětství dokázal vidět zázrak po celý život. Chalupa s doškovou střechou, kde se před sto dvaceti lety narodil, se na jeho obrázcích nestala symbolem bídy a zaostalosti, ale znakem domova, světa harmonie, životních jistot a pozitivních hodnot. Metamorfózu všedního v kouzelné uměl nejen osobně prožívat, ale také přesvědčivě tlumočit.“³⁰

K nejnámějším obrazům patří například Triptych Česká krajina, Tři králové, Jaro, Podzim, Vodník, Vodník na stavidle, Slouha vytrubuje, Sáňkující děti, Rvačka v hospodě, Zabíjačka, Bubnování, Smutná rusalka, Tulák, Zřícenina hradu a další.

Lada si svůj styl (silná obrysová linka) po secesním období vyhranil až v 30. letech, kdy kreslil do přílohy časopisu „Svobodného slova“ „Kvítko z Čertovy zahrádky“. Ladova jedinečnost je poměrně snadno rozpoznatelná mezi jinými kresbami. Jeho forma je lehkou zapamatovatelná.

„Josef Lada byl totiž typem umělce, jenž nekreslil v přírodě a podle modelu, ale doma u stolu, kde využíval svoji neobyčejnou výtvarnou paměť, ve které měl obrovskou zásobu námětů, ...“³¹

Josef Lada byl ale i spisovatel. Jeho první knížka vyšla v roce 1911 s názvem „Moje abeceda“. Byl to soubor lidových říkadel doplněných obrázky. Šlo nejspíš o první dětskou knížku tohoto druhu. U nás mezi Ladova nejnámější literární díla patří „Kronika mého

---

²⁹ NOVOTNÝ, Josef Alois. *Ladova ilustrace*. s. 18.

³⁰ PEČÍNKOVÁ, Pavla. *Josef Lada (1887-1957)*. str. 4

³¹ PEČÍNKOVÁ, Pavla. *Josef Lada (1887-1957)*. str. 20. Toto tvrzení však vyvrací má babička Růžena Pertlová, jenž viděla Ladu stát na zamrzlém potoce a malovat zimní krajinu.

života“, „Mikeš“, „Straky na vrbě“, „Nezbedné pohádky“, a jiné. Tyto knihy jsou dodnes vydávány a čtené.

V roce 1953 se Lada stal členem Svazu československých spisovatelů a byl zařazen do lexikonu spisovatelů.

2.1. Časopisy a noviny

„Rád jsem se probíral novinami a to mě přivedlo jednou na myšlenku, abych také vydával nějaký časopis...“³²

V roce 1904 byly poprvé otištěny čtyři Ladovy kresby v časopise „Máj“, za což dostal malý honorář. Na úplně první otištěné kresbě zobrazil rotundu sv. Martina, typově nakreslenou podle vzoru Alše.

O rok později Lada navázal spolupráci s časopisy „Švanda Dudák“, „Noviny mládeže“ a „Besídka malých“. V Besídkách malých se již začaly objevovat typické ladovské motivy (střídání ročních období, dětské hrátky, ...).

V dalších letech se Ladova spolupráce rozšířila o časopisy „Svítilna“, „Neruda“ či „Dobrá kopa“. Roku 1907 začal Lada přispívat svými karikaturami do „Humoristických listů“. S tímto časopisem Lada spolupracoval až do roku 1916. V roce 1908 se objevily Ladovy karikatury ve vídeňském časopise „Die Muskete“. V témže roce začal spolupracovat s časopisy „Rašple“ a „Klíčení“, což byly anarchisticky laděné revue.

Důležitými lety jsou rok 1909, kdy se Lada začal pracovat jako redaktor „Karikatur“, a rok 1925, kdy se stal redaktorem „Kvítko z čertovy zahrádky“. Od dvacátých let se také datuje Ladova spolupráce s „Lidovými novinami“.

Jeho práce se pak začaly objevovat stále častěji. A nešlo jen o ilustrace, v roce 1933 začaly vycházet příběhy o kocourovi Mikešovi v časopise „Radost“. V roce 1945 vytvořil záhlaví do dětského časopisu „Mateřídouška“, které je používané dodnes.

Lada dále spolupracoval s periodiky „Světobor“, „Výtvarné snahy“, „Tvorba“, „Hollar“, „Venkov“, „Slovíčko“, což byla dětská příloha „Dětského slova“, „Klíčení“, které vycházelo jako příloha „Českého slova“ a s mnoha dalšími.

Lada kreslil celkem do 79 českých a 6 zahraničních časopisů.

---

³² LADA, Josef. *Kronika mého života*. Str. 131

2.2. **Knihy pro děti**

Josef Lada měl děti velmi rád. Často sledoval jejich hry a dával se jimi inspirovat. Věděl, že by v obrázcích pro děti neměly být „zlé motivy“. Když byl malý, maminka mu často vyprávěla pohádky o loupežnících či strašidlech a on se potom bál. Lada chtěl, aby děti měly z knížky požitky a aby se k ní rády vracely.

„Časem však rozšiřuji (děti) svůj zájem i na tvůrce knih a není divu, že mezi prvními, kdo se usadí v dětské hlavě je autor nejoblíbenějších děl. Lada se tam dostane hned ‚dvojími dveřmi‘: jako malíř a jako spisovatel. Težko říci, v které podobě je vítanější, právě tak jako je těžko rozsoudit, co pro ně dělal mistrněji. jisto však je, že jeho štětec i pero douvedou vykouzlit svět, v němž se děti pohybují s jistotou a radostnou duší.“³³

„Téhož roku (1919) vydal jsem u B. Kočího svoji pátou obrázkovou knížku pro děti pod názvem Svět zvířat. Verše k obrázkům napsal Petr Kříčka. Zvířata tu byla předváděna ve svých vlastnostech dobrých i zlých a jejich způsob života byl tu přirovnáván k povoláním a stavům lidským. Jeden obrázek rád bych však vynechal v budoucích vydáních: onen, na němž vlk číhá na ovečku. Ten jaksi ruší celkovou dobrou pohodu díla a citlivější děti jej nemají rády; zakrývají jej při prohlížení knížky. Dítěti není obrázková knížka chvilkovým rozmarem, jak se někteří rodiče domnívají, ale dítě knížky opravdu užije až do roztrhání, jako šatů nebo bot.“³⁴

Lada se domníval, že knížka, která vyhovuje dítěti ve všech jeho touhách, ovlivňuje jeho citovou oblast a postřeh. *„Lada maluje výjevy rušné, nestatické. Tím vyvolává dojem dějové plynulosti nebo aspoň dává tušit zápletku.“³⁵* Když například Lada kreslil soba na sněhu, sob jel na lyžích a kolem krku měl šálu, aby nenachladl. *„Už jsem se také seznámil s francouzským kreslířem zvířat Benjaminem Rabierem v časopisu Journal Anusant, jenž měl, možná, vliv na moje pozdější kreslení zvířátek, Avšak také český Švanda dudák, kterého měl můj mistr K. ve své knihovně, mě ovlivňoval.“³⁶*

Josef Lada ilustroval nejen pohádkové knížky (jeho první ilustrovanou knihou byla Pohádka o Honzíčkovi a zlatovlasé Isole od Jaroslava Havlíčka), ale i knížky pro nejmenší –

---

³³ DOSTÁLOVÁ, Vladimíra. Slovesné umění Josefa Lada. *Zlatý máj*, č. 12. s. 357

³⁴ LADA, Josef. *Kronika mého života*. str. 359.

³⁵ NOVOTNÝ, Josef Alois. *Ladova ilustrace*. str. 25

³⁶ LADA, Josef. *Kronika mého života*. str. 209.

knihy říkadla. První takovou knihou byla Moje abeceda, pro niž v roce 1911 i sám vybral říkadla a texty.

Mezi lety 1923-1935 měl Lada nejplodnější období. V této době vycházela každý rok kniha s Ladovými ilustracemi. V dalších letech Lada již tolik neilustroval, ale začal psát – hlavně příběhy o mluvícím kocourovi v botách, které vycházely v časopise Radost, měly velký úspěch. Děti chtěly stále více a více příběhů. Povídání o Mikešovi vyšlo ve čtyřech dílech. V roce 1936 Mikeš získal Rambouskovou cenu, která byla udělována za nejlepší dětskou knihu roku. Následně psal Lada povídky O chytré kmotře lišce nebo O bubácích a hastrmanech. Velké množství pohádek bylo později vysíláno rozhlasem nebo zdramatizováno pro divadlo (například Bubáci a hastrmani nebo O Mikešovi).

Lada je i autorem několika přírodopisných učebnic pro děti. Nazývají se Ladovy veselé učebnice a mají několik dílů (např.: Savci, Ptáci, Brouci a hmyz, aj.).

Lada je autorem 18-ti dětských knih, dalších 121 ilustroval.

2.3. Knihy pro dospělé

Lada psal a ilustroval rovněž knihy pro dospělé. V jednom případě (Haškův Švejk) dosáhl dokonce světové slávy. Celkem ilustroval 197 knih a vytvořil 51 obálek knih pro dospělé.

Knihu Straky na vrbě napsal pro milovníky staršího lidového humoru. Byla vydána v roce 1940. Inspiraci pro tuto knihu hledal ve venkovském životě, ve svých rodných Hrusicích nebo například při stavbě rodinného domu. „*Pokládal jsem za povinnost zachovat jejich lidový vtíp jako kulturní doklad. Zvláště onen z prostředí zednického lidu, o kterém snad ještě nikde nebylo psáno a jenž je přímo typickou ukázkou našeho lidového humoru.*“³⁷

Lada je autorem četných obálek knih. Vytvořil obálky například pro knihu s názvem Patrouill od Fráni Šrámka, Český antimilitarismus od Emila Špatného a mnoho dalších.

Nejznámější je ale asi obálka vytvořená v roce 1922 ke knize „Osudy dobrého vojáka Švejka“ od spisovatele a Ladova přítele Jaroslava Haška. Švejk na ní je ještě hubený, ale už je zde charakteristický rys – jeho vzácný klid. Na této obálce si Švejk zapaluje v klidu dýmku,

---

³⁷ LADA, Josef. *Kronika mého života*. str. 389

zatímco se kolem něj stíhají. O rok později dostal Švejk své konečné vzhledové rysy. „*Je to jeden z největších triumfů Ladovy ilustrační dovednosti.*“³⁸

2.4. „Mimoknižní publikace“ vydané za života Josefa Lada

Lada namaloval 20 plakátů, avšak pro knihovníky je nejznámější „Braňte knihu!“. Ilustroval různé ročenky. První kalendář byl vydán pro rok 1941. Dnes kalendáře tiskne nakladatelství Riosport Press., a to jak stolní, tak i nástěnné.

Ilustroval obálky k patnácti hudebninám a navrhl 9 divadelních výprav. Dále vytvořil 8 různorodých tiskovin (Český Betlém, leporela či omalovánky).

První pohlednice s Ladovými kresbami byly vydány roku 1917. V roce 1929 vyšla série vánočních dopisnic. Lada však ilustroval nejen vánoční, ale i velikonoční pohledy a hlavně reklamní pohlednice. Ty kreslil například pro Černý pivovar.

Ve třicátých letech 20. století Josef Lada vytvořil los do loterie, tehdy byl los prodáván za 3 koruny. „...*A mohla ho (Ladu) těšit také naděje, že jeho obrázek, který pak byl v provedení, jako by šlo o kdovíjaký krásný tisk (bibliofilii), reprodukován na losech z tužšího papíru rozměru 14 x 10 cm ve vysokém, ač neuvedeném počtu exemplářů, způsobí radost jemu i těm, jimž možná přinese chvílku potěšení, přiměje k podpoře dobré věci a snad i že nebude zklamanými účastníky loterie jako nepotřebný vyhozen, ale zachován.*“³⁹

Josef Lada vytvořil dvacet knižních značek zvaných ex libris⁴⁰. Věnoval je těm, o nichž věděl, že mají ke knize stejný vztah jako on sám. Na svoji vlastní knižní značku vyobrazil hrusický kostelík (viz obr. č. 9). Vlastnické štítky věnoval například dceři Aleně (hoch kreslící na zeď prasátko, viz. obr. č. 8), manželce Haně (motiv psa předčítajícího z knihy kočce, viz obr. č. 9), zeti Janu Vránovi (vrána píšící do knihy číslice, viz. obr. č. 8) nebo také J. A. Novotnému, K. Šlechtovi, K. Kverkovi, Dagmar Novákové, N. Melnikové – Papouškové⁴¹ či Oldřichovi Kadlčíkovi.⁴²

³⁸ NOVOTNÝ, Josef Alois. *Ladova ilustrace*. str. 26

³⁹ KHEL, Richard. *Na papíře napsáno a vytištěno*. str. 335

⁴⁰ Ex libris je papírová „značka“ malého formátu, která se vlepuje většinou na přední stranu desek v knize. Vyjadřuje vlastnický vztah majitele ke knize.

⁴¹ Originál této značky se nezachoval

⁴² Bylo by zajímavé zjistit, zdali tyto knižní značky byly skutečně používány.

Nejvíce ex libris Lada namaloval ve čtyřicátých letech. „Defiluje tu před námi pestrá řada s neopakovatelným vtípem a důmyslem provedených kreseb.“⁴³

2.5. „Mimoknižní publikace“ po roce 1957

Ladovy ilustrace najdeme i na obalech potravinového zboží, a to konkrétně na brambůrkách Bohemia Chips nebo na adventních kalendářích, jež jsou plněné čokoládou.

Motivy Ladových obrazů jsou na hracích losech Jaro, Léto, Podzim a Zima.

Ladovy obrázky zdobí také igelitové tašky.⁴⁴

Reprodukce Ladových děl jsou tištěny černobíle i barevně, na různých strojích a různou technikou.⁴⁵

Ladovo dílo se začalo objevovat zejména v souvislosti s 800. výročím Hrusic, symbol Ladova kostelíku zdobí záhlaví hrusického časopisu „Hlas Hrusic“.

Pohlednice s Ladovými motivy mají milionové náklady.

Ladův Vodník, sedící na vrbě nad rybníkem, byl v roce 1970 zmenšen a vytištěn na speciálním známkovém papíru používaném tehdy k výrobě cenin.⁴⁶ Známká měla hodnotu 1,80 Kčs. V témže roce vyšla série pěti známek s motivy kreseb Josefa Lady.

Ke stému výročí narození národního umělce vyšla známka, která měla velký úspěch. Byla vydaná v sérii Umění a reprodukovala jednu z částí malířova triptychu Česká krajina.

Od roku 1997 byly vydány 3 známky s motivem vojáka Švejka (viz. obr. č. 22). V roce 2007 a 2008 vyšly poštovní známky se zimními motivy – Betlém a Dětské hry v zimě.

Známky s Ladovými motivy (viz obr. č. 23) mají milionový počet výtisků a lze se s nimi setkat i v zahraničí.

„A protože si v Hrusicích vážíme odkazu svého rodáka, „přivlastňujeme“ si jaksi i známky s jeho obrázky.“⁴⁷ V Hrusicích, kde si Josefa Lady velmi váží, byla zřízena poštovna. Starosta používá vlastní razítko s námětem Ladova obrázku, razítkuje dopisy, vhozené do speciální schránky, a až poté je vozí na poštu do nedalekých Senohrab.

⁴³ TETIVA, Vlastimil. *Josef Lada: Pohádkový svět*. str. 59

⁴⁴ V památníku v Hrusicích mají 4 druhy

⁴⁵ Například hlubotiskem

⁴⁶ Tato kolorovaná kresba z roku 1953 byla kreslená do Ladovy knihy *Bubáci a hastrmani*

⁴⁷ TESARŮ, Ladislav, HERČÍK, Josef, KHEL, Richard, et al. *Josef Lada na poštovních známkách*. str. 3

Josef Lada se stal autorem obrázků na hracích kartách Černý Petr, jeho obrázky se objevily na hře pexeso, vydané nakladatelstvím AKIM v pražských Řeporyjích.

3. Vztah Josefa Lada ke knihám, nakladatelům a spisovatelům a jejich spolupráce s nimi

3.1. Vztah Josefa Lada ke knihám

Josef Lada kdysi řekl, že malíř musí číst pořád číst, aby pochopil věci. Knihy měl Lada velmi rád. V podstatě první knížky, se kterými se kdy setkal, byly vojenské kalendáře, v nichž byly vylíčeny vojenské bitvy. Malý Lada nebyl líný pro ně chodit v neděli odpoledne do sousedních vesnic.

První kniha, kterou si Lada koupil, se jmenovala Jiříkovo vidění a vyšla ve Vilímkově nakladatelství. Ušetřil si na ni z peněz, které dostával za roznášku spravených bot.

Knihy si tehdy budoucí malíř půjčoval rovněž ve školní knihovně, jež obsahovala přibližně šedesát svazků.

Po nevydařeném učení na malíře pokojů se Lada rozhodl vyučit se knihařem – zlatičem. Hlavním důvodem byla jeho láska ke knihám. Pod rukama mu tehdy prošlo velké množství krásných knih, a tím se i formoval jeho vztah ke knize. Když chodil nakupovat pro svého knihařského mistra Karáska, velmi často se zdržel a „zabloudil“ do nějakého knihkupectví, kde si prohlížel knihy. *„Mistr měl slušnou knihovnu a na mou prosbu mi zapůjčil některé knihy Boženy Němcové ze sebraných spisů, vydaných L. Kobrem ve Vodičkově ulici. Mimo jiné tedy i ‚Babičku‘ a ‚Pohorskou vesnici‘, jež mne spolu s povídkou ‚Chýže pod horami‘ pronikly až na dnomé duše a nikdy už mi z paměti nevymizely.“*⁴⁸

Když už měl jistější příjem financí, mezi prvními věcmi, které si koupil, byl papír, barvičky na kreslení a právě nějaká ta kniha. Druhou zakoupenou knihou byly Konrádovy Dalmacké proudy.

*„Moje babička, tátova maminka, chodila do školy sotva několik let po zrušení roboty. Byla prý moc veselá a ráda se zasmála. Ale táta ji pamatoval jako starou, unavenou ženu. Narodil se, když jí bylo 43roků. Měl ji velmi rád ; byl její mazánek a ona mu vždycky schovala něco na zub. Ale často to nebylo. Zdědil však po ní velikou lásku ke knihám.“*⁴⁹

---

⁴⁸ LADA, Josef. *Kronika mého života*. Str. 177.

⁴⁹ LADOVÁ, Alena. *Můj táta Josef Lada*, str. 48.

„Knihy se těší u Josefa Lada až obřadnému uctívání; ne jeden svazek oblíbeného autora, zas a znovu předčítaný, považuje za životní nezbytnost, nutnost – jako vzduch a světlo.“⁵⁰

„Ladův vztah ke knize byl vždy, jak již bylo řečeno, oddaný a hluboký.“⁵¹

Z procházek si Lada často domů nosíval nová vydání knížek.

Na podnět brněnského spisovatele a knihovníka Jiřího Mahena namaloval plakát „Braňte knihu!“ (viz. obr. č. 12), který byl určen veřejným knihovnám. Oba přátelé si dlouho o tématu dopisovali a trvalo několik let, než byl plakát hotový. V roce 1935 jej vydalo Státní nakladatelství v Praze. Plakát měl úspěch doma i v zahraničí, velkou pozornost vzbudil v Madridu na mezinárodním sjezdu knihovníků.

K tomuto plakátu se také váže četná korespondence mezi Mahenem a Ladou. I když to byly dopisy pracovního charakteru, měly v sobě ducha jejich silného přátelství:

„Starej blázne, pošleš mně dopis, kterej sice jednou prodám v nucené dražbě nejméně za 5,- Kč, který mi však nic nepovídá. Vymlouváš se, že jsi byl nemocen. Tohle píšou všechny starý panny anebo chlapi, kteří lžou. A já tedy předpokládám, že jsi nemocen byl, abys to věděl, poněvadž jsem gentleman.“

Nyní věřím a doufám, že už jsi zdrav a že od vejstav máš pokoj. Sedni si a napiš, kolik chceš prachů, a my Ti to pošleme. A pak hned sedni a maluj to. Nemáš ponětí, jak se zdejší lidé na Tvůj plakát těší. Vnikneš tam, kam Tvoje Šusparáda dosud nevnikla, tj. i do kraje lidí rozumných a vynikajících, což zase rozšíří Tvou slávu a pověst, a za to si ovšem strhneme s honoráře aspoň Kč 35.63. Kdybych byl v Praze, šel bych jednoduše za Tebou, zapálili bychom si fajfky a za dvě hodiny bych to měl hotovo. Ale já v Praze nejsem, a tak spolu vedeme korespondenci, kterou Ty ovšem odbavuješ jako jeskynní člověk. Nyní však doufám, že se polepšíš, a čekám od tebe dopis. Já vím, že Tě peníze neváběj', že máš tím vycpaný kanape, jak seš slavněj a bohatej, apeluju na steré kamarádství a apelovat nepřestanu, dokud něco nedostanu. Tvůj starej Mahen.“⁵²

---

⁵⁰ NOVOTNÝ, J. A. *Ladova ilustrace*, str. 12.

⁵¹ NOVOTNÝ, J. A. *Ladova ilustrace*, str. 22.

⁵² LADA, Josef. *Kronika mého života*, str. 352

Lada Mahenovi po čase (7. dubna 1934) odpověděl:

„Dvojtihodný příteli, vášnivý velrybáři, ochránče knih a vůbec člověče, nezlob se! Pane a Tvoje blahorodí! Vašnosti! Má úcta! Nazdar! Pozdravpánbů!

Ty jsi mě s tím plakátem sakramentsky prohnal! Vícekrát takovou práci nakvalt nevezmu. Ale co člověk neudělá pro starého kamaráda svobody? A je to rekord, co? 15. března 1930 o ½ 10 h. jsem dostal od Tebe objednávku a dneska jsem už dostal od Státního nakladatelství nátisky ku kolorování. Div se mi talent nezavařil! Doufám, že to uznáš a vzpomeneš si na mě, až budeš sedět někde Měsíc nad řekou. ještě však se Tě chci zeptat, zdali ty knihy musí být pouze v tmavých vazbách. Něco jsi mi jednou v dobách předglobálních psal, ale já už to zapomněl někde v tramvaji. Nebo je mohu udělat ve vazbách pestrých? Nebo v samovazbách? Bud', prosím Tě, tak laskav a obratem pošty mi to napiš. A nezdržuj to zbytečně!

Zdraví Tě srdečně Tvůj

Vděčný snach Jos. Lada⁵³

Plakát tvořilo dvanáct menších obrázků, ukazujících, jak by se lidé ke knihám chovat neměli:

1. Dvě paní stojí na ulici a baví se. Knihy se válejí v síťové tašce na zemi, prší.

*„Prší, prší, jen se leje,
v dešti kniha pookřeje!“*

2. Pán leží v posteli, v ruce má knihu s roztrženým hřbetem.

*„Jaké je to čtení k zlosti,
než v ní přelámeme kosti!“*

3. Paní si čte knihu a sliní si prsty.

*„Jak to dobrý mrav dnes žádá,
slinit prsty – to má ráda!*

4. Paní dočetla knihu a dala dovnitř ještě zapálenou cigaretu.

„Čert vzal všechny knižní značky,

---

⁵³ LADOVÁ, Alena. *Můj táta Josef Lada*. Str. 97

načpak máme sirky, špačky?“

5. Pán vyřezává z knihy zajímavé místo.

„Místa pěkně moudrá hlava

klidně z knihy vyřezává...“

6. Děti si hrají tím, že trhají knížky.

„Jak se cítí knížka v ráji,

dětičky když s ní si hrají!“

7. Pán, který jí nad knihou.

„Je to stará historie,

masnotu že papír pije.“

8. Kuchařka vyndává pekáč s husou a pokládá ho na knížku.

„Jak to bývá v světě všade,

pekáč na knihu se klade.“

9. Pes trhá knihu.

„Také pes má k čtení vlohy,

proč však kniha nemá nohy?“

10. Pokoj, nábytek v něm je podložený knihami.

„Komu všemu k užítku je,

nábytek ji podstavuje.“

11. Kniha ležící na lavičce, blesk do ní bije.

„Knihu bez námahy vrátíš,

když ji prostě někde ztratíš.“

12. Roztrhaná a poničená kniha.

„Za to, že ji kdekdo chválí,

ejhle, jak ji dodělali!“

„Kniha je pro Josefa Ladu téměř obřadný, posvátný předmět. Vychovala ho a obohacovala o nové poznávání. Za to se jí odvděčil tím, že ji četl, zdobil a v neposlední řadě i bránil. Spatřoval v ní plod lidské práce, lidského myšlení. Proto mu byla tak blízká, proto si jí vážil a uctíval ji.“⁵⁴

3.2. Lada – čtenář

Knihy sehrály v malířově životě velkou roli. Již jako malý kluk velice rád četl. Ale ve chvílích, kdy se u Ladů sešla větší společnost, malý Pepík musel z kalendářů nebo z pytláckých románů předčítat, což ho moc nebavilo a unavovalo. Proto po chvíli začal číst monotónním hlasem, to se posluchačům nelíbilo, a tak bylo brzy po předčítání.

Krátce po nevydařeném studiu na umělecko–průmyslové škole se Lada vzdělával sám, protože mu škola poskytovala jen „akademické“ zvládnutí kresby. Chodil tedy do knihovny, kde získával přehled o malířských trendech.

Lada četl nejen doma, ale i například na pražském ostrově Štvanici či na vyšehradských šancích. Jak Lada psal ve své Kronice, měl v té době v oblibě V. Špačka, A. Dostála nebo Raisovu „Potměchuť“, kde ho velmi zaujala povídka „Školáci“.

Když už byl Lada starší, jeden jeho pracovní den se podobal druhému. Vždy si po obědě chodíval lehnout. Nespál, ale četl si. Tyto chvíle měl velmi rád a považoval je za odpočinkové. Knihu, kterou si oblíbil, četl několikrát a pokaždé v ní objevil něco nového.

Často také předčítal svým dětem pohádky (viz obr. č. 2). Když měl Lada nutnou práci, kvůli které neměl čas na odpočinek, naopak mu z knih předčítala dcera Alena a on u toho maloval.

Jen málo lidí vědělo, že Lada mohl číst knihy i v cizích jazycích, a to anglicky, francouzsky, německy, italsky, hebrejsky a údajně rozuměl i cikánštině.

Jako optickou pomůcku ke čtení používal brýle (viz. obr. č. 14). Jak již bylo řečeno, měl velmi poraněné pravé oko. Tento handicap se ale spíše snažil utajit. Nechával se fotit z druhé strany a ani ve své Kronice se o něm nezmínil.

---

⁵⁴ TETIVA, Vlastimil. *Josef Lada: Pohádkový svět*. str. 66

3.3. **Ladova práce s papírem**

Ladův vztah k papíru byl kladný. S papírem přicházel do styku po celý život. Celé jeho dílo je vesměs nesené na papírech.

Když byl malý, byl rád za každý útržek papíru, na který mohl něco namalovat. V době, kdy dostával honoráře za donášku bot či otištěné obrázky, byl papír jednou z prvních věcí, jež si pořizoval.

„Na 15 000 kreseb a ilustrací (vedle 400 obrazů malovaných vesměs na papír), reprodukováných nezřídka ve vysokých nákladech v nejrůznějších druzích a formátech našich i zahraničních papírů, dokumentuje totiž nad jiné výstižně skutečnost, že Ladovo dílo nemohlo bez zmíněných látek vzniknout, existovat ani široce působit.“⁵⁵

Lada velmi rád komunikoval s lidmi, a proto vedl četnou korespondenci.⁵⁶ Z Ladových dopisů se lze dozvědět více o jeho životě. Některé dopisy Lada zařadil do „Kroniky mého života“. Také Alena Ladová ve vzpomínkové knize *Můj táta Josef Lada* uvádí příklady rozsáhlé korespondence s Mahenem a jinými osobnostmi té doby. Jelikož byl malíř velice oblíbený i u dětí, dostával mnoho dopisů také z této části populace. *„Knížek, resp. ilustrací, ale i textů se týkaly četné dopisy, které Lada dostával zejména od dětí, především k narozeninám a k svátku; četl je a každému z nich odpověděl, aby je nezklamal; uchoval též celá alba kreseb, které mu děti posílaly; tak ho papíry udržovaly v kontaktu s jeho čtenářkami a čtenáři.“⁵⁷* V Ladově osobním archívu je dochována spousta kreseb na čtvrtkách, jež mu posílaly děti.

Lada byl pravák, měl úhledné písmo, často však škrтал. Rukopis měl skosený vpravo. Využíval papír po celé šíři (nedodržel okraje), psal z obou stran listu, dělal odstavce. Podle grafologů jeho rukopis říká, že byl Lada šetrný člověk.

Dopisy psal nejčastěji perem, později i na psacím stroji. Dopisy psal černým nebo bledě modrým inkoustem: Dopisy psané černým perem mají strany číslované tužkou. Pokud byl dopis delší než jedna strana (dvoulist), Lada psal vždy na pravou polovinu. Korespondence psaná přátelům obsahuje i vtipné dodatky. Dopisy psával na různé papíry, různých materiálů a velikostí. Například dopis pro Marii Majerovou je na formátu větším než je A4.⁵⁸

Motiv papíru se velmi často objevuje na Ladových obrazech a ilustracích.

---

⁵⁵ KHEL, Richard. *Poselství papíru*. Str. 216

⁵⁶ Některé dopisy jsou uchovány v Památníku národního písemnictví v Praze

⁵⁷ KHEL, Richard. *Na papíře napsáno a vytištěno*. Str. 297

⁵⁸ Není známo, že by Lada měl svůj vlastní grafický dopisní papír vyzdobený například monogramem J. L.

3.4. Přátelé Josefa Lada

Josef Lada měl spoustu známých, nejen z rodné vsi, ale i z Prahy, ovšem opravdových přátel méně. Kolem roku 1905, kdy přispíval do časopisů „Neruda“ a „Svítilna“, se Lada seznámil s Marií Majerovou, Jiřím Mahenem a Emilem Špatným.

V dobách, kdy měl mladý Lada téměř existenční problémy a neměl zajištěný příjem, setkával se v literární kavárně Union v Praze na Perštýně se skupinou přátel (malířů a spisovatelů). Hráli tam šachy, tropili různé žerty, ale i vytvářeli časopisy a revue. Četli zde a debatovali. Lada se tu scházel hlavně s malíři Vratislavem H. Brunnerem, Zdeňkem Kratochvílem, Františkem Kyselou a se spisovatelem Jaroslavem Haškem a Eduardem Bassem.

Mezi jeho nejlepší přátele patřili Jaroslav Hašek, Jiří Mahen, Jaroslav Panuška, Petr Kříčka, Karel Šlais – Koval, E. A. Longen a další. Dále se mezi Ladovy přátele a známé řadí básník Ladislav Stehlík⁵⁹, Jaromír John nebo jediná zástupkyně ženského pohlaví, Marie Majerová.

3.4.1. Jaroslav Hašek

S Jaroslavem Haškem se Josef Lada seznámil nejspíš v roce 1907⁶⁰ v tiskárně Emanuela Stivína. Haškovi tam tiskli časopis „Nová omladina“ a Hašek jako redaktor dělal korektury.

Od té doby byli velmi dobrými přáteli. Dokonce spolu i jistý čas bydleli v Ditrichově ulici v Praze. Hašek se občas z neznámého důvodu sbalil a odstěhoval. Po nějaké době se vždy vrátil s holí, aby mu jako Josef Lada natloukl, jak Lada popisoval v Kronice.

Chodili spolu po vinárnách, barech, kavárnách, do biografů a na výlety. Hašek byl velký šprýmař, a tak si s ním Lada užil mnoho zábavy.

Jedna ukázka z jejich společných zážitků: *„Zašli jsme si před půlnocí, při návratu domů, ještě do vinárny v naší ulici. Byla už prázdná, nebo ještě prázdná, nevím už, jaké pověsti byl ten podnik. Byl tu jen venkovský děda, jenž si patrně vyjel do Prahy vyhodit si trochu z kopytka. Bylať na něm vidět určitá rozpačitost, svědčil o tom jeho nejistý pohled. Jinak působil dojmem velmi slušného člověka. Haškovi postačil jediný pohled a už se bavil na dědečkův účet. Měřil ho stále tak přísnými pohledy, že dědovi bylo z nich horko. Často pil, bubnoval rozčileně prsty na stole a občas vrhl na Haška kradmý, nejistý pohled. Když jsem to*

⁵⁹ Ladislav Stehlík o Ladovi napsal velmi mnoho článků.

⁶⁰ Jiří Olič tento rok vylučuje, kdežto Lada ho uvádí ve své autobiografii

zpozoroval, napomenul jsem Haška potichu: ‚Nech ho být! A neotravuj!‘ Načež mě Hašek polohlase, ale důtklivě odbyl: ‚Nelituj ho! Mám rozkaz zatknout ho!‘ Po těchto slovech se děda leknutím div nezhroutil, ...“⁶¹

Ladovi bylo velmi líto, když byl Hašek v roce 1915 odveden do války. Po válce se ještě přátelé setkali. Ale Jaroslav Hašek zemřel již v roce 1923.

3.4.2. Jiří Mahen

V roce 1906 se Josef Lada seznámil s o 5 let starším Jiřím Mahenem, a to v době, kdy přispíval do humoristického časopisu „Svítilna“. Bylo mezi nimi silné přátelství, které se uchovalo i přes Mahenův odchod do Brna.

„Nyní chci ještě jen dotvrdit, že jsem v něm poznal kamaráda vzácného mužného charakteru, člověka nejryzejší čestnosti, na jehož štítu nebylo poskvrný. Pro upřímné, srdečné, obětavé přátelství jsem si Mahena hluboce vážil a vždycky litoval toho, že jeho vzdálený pobyt bránil nám, abychom se osobně více stýkali.“⁶²

Když Lada v roce 1917 nakreslil obrázek čerta do dětské přílohy vánočního čísla „Národních listů“, Mahen vyzval malíře, aby ilustroval jeho knížku pro děti Dvanáct pohádek.

3.4.3. Jaroslav Panuška

Jaroslav Panuška byl malířem krajin a pohádkových strašidel. S Ladou se seznámil v roce 1919. „*Hned se mi zalíbil svým otevřeným a chlapsky boдрým chováním.*“⁶³

Lada Panušku navštěvoval v jeho ateliéru na pražských Vinohradech. Panuška neměl rád abstinenty, a tak vždy s Ladou dobře popili.

Je možné, že Panuška svými obrazy ovlivnil i Ladovu tvorbu. Přívětivější vodníky a hastrmany Lada vytvořil pravděpodobně díky tomu, že Panuška je vždy maloval strašidelně.

---

⁶¹ LADA, Josef. *Kronika mého života*, str. 324

⁶² LADA, Josef. *Kronika mého života*, str. 358.

⁶³ LADA, Josef. *Kronika mého života*, str. 343.

3.4.4. Petr Kříčka

Kříčka byl básník. Velmi se mu líbily Ladovy obrazy, a proto jich mnoho odkoupil. Oba byli hráči karet, a tak hráli střídavě u Ladů nebo u Kříčků doma mariáš.

V Památníku národního písemnictví je dochován Kříčkův archív, v němž jsou i tři dopisy a jedna vánoční pohlednice psané Ladou z let 1934 – 1939. Je zajímavé, že vánoční pohled nenesl Ladův motiv, ale byl nakreslený od M. Fischerové - Kvěchové. Lada dopis nadepsal „Pan P. Kříčka, vládní rada a spisovatel“. Byl poslán 27. prosince 1937, Lada svému příteli přál vše nejlepší do roku 1938.

V dopise, v němž Lada gratuloval Kříčkovi k dožité padesátce, je oslovení „Obzvlášť milý příteli“, což svědčí o jejich velkém přátelství. V posledním dochovaném dopise se Lada zmínil o ilustraci ke Kříčkově knize.. „*Ten hastrman je už hotov. Přijď se na něj s velectěnou paní manželkou a chotí co nejdříve podívat.*“⁶⁴

Korespondence Lady s Kříčkou potvrzuje dobrý vztah mezi básníkem a malířem i v tom, že jejich přátelství dovolovalo, aby Lada se vtipně podepisoval „*Jos. Lada, dobytčí malíř a novinářskej pomocník*“⁶⁵ nebo „*Jos. Lada, výroba hastrmanů a svatých*“.⁶⁶

3.4.5. Karel Šlais – Koval

Karel Koval se živil jako kulturní redaktor. Velmi často k Ladům chodil „na kus řeči“. Byl také venkovan. Měl rád všechny lidi (nejvíce ovšem Alše a Ladu). Chodil rád do divadla a hodně četl. K oslavě Ladových šedesátých narozenin složil dlouhou jarmareční píseň.

V roce 1951 byl Koval na léčení v Choceradech, které leží nedaleko Hrusic. Byl velmi okouzlen tamější krajinou. Z tohoto období se dochovala korespondence obou přátel.

3.4.6. Marie Majerová

O přátelském vztahu s Marií Majerovou svědčí dochovaná korespondence, uložená v Památníku národního písemnictví v Praze. Jedná se pět o dopisů (viz. obr. č. 15), jeden vánoční pohled a jedno vyúčtování z let 1937 – 1947.

---

⁶⁴ Z korespondence adresované Kříčkovi psané Ladou ze dne 23.2.1939

⁶⁵ Z korespondence adresované Kříčkovi psané Ladou ze dne 23.2.1939

⁶⁶ Z korespondence adresované Kříčkovi psané Ladou ze dne 3.11.1939

Lada ilustroval knížky Majerové. Ale o tom, že nešlo jen o profesionální, ale i o přátelský vztah svědčí jejich vzájemné „obchody“ - podle výše zmíněného vyúčtování z roku 1920 Lada zřejmě prodal Majerové koberec, knihovnu a stůl v celkové hodnotě 224 korun. Dochoval se také dopis, ve kterém Lada prosil Majerovou o jakousi velikou mísu.

Často se navštěvovali. „*Jakmile bude trochu mrznout, přijedem na to zdravé bidlo se párkrát převalit na klouzačce.*“⁶⁷

V dopisech Lada používal oslovení typu „*Milá Mařko*“⁶⁸ nebo „*Milá tetičko Marie*“⁶⁹ a psal humorným způsobem „*Zaklínám Vás co nejpustěji, abyste prosbě mé vyhověla, nebo zůstanu Váš nejuctivější nepřítel. Jos. Lada, majitel firmy a už nikdo.*“⁷⁰

Přání veselých Vánoc a šťastného Nového roku poslal Josef Lada na pohlednici se svým motivem.

3.4.7. Ladislav Stehlík

Josef Lada se s Ladislavem Stehlíkem seznámil po válce, roku 1945. Kvůli smrti Ladovy mladší dcery Evy byla tehdy u Ladů těžká doba, a tak se je přátelé snažili aspoň trochu rozptýlit a scházeli se u nich na mariáš. Petr Kříčka, který chodil k Ladům pravidelně, s sebou jednoho dne vzal i Ladislava Stehlíka.

Malíř s o 21 let mladším básníkem slavil i své kulaté a půlkulaté narozeniny.

3.5. Spolupráce Josefa Lada s malíři a spisovateli

Josef Lada se v době, kdy vedl humoristický časopis „*Karikatury*“, přátelil s Jaroslavem Haškem, který ho zásoboval humornými povídkami. Spolupracoval s karikaturisty – Zdeňkem Kratochvílem a V. H. Brunnerem. Texty do časopisu mu psali Karel Toman, Fráňa Šrámek, Jaroslav Hašek a Roman Hašek.

Během přispívání do „*Humoristických listů*“ se Lada seznámil se spisovatelem a redaktorem Josefem Skružným. Ve třetím čísle tohoto časopisu začal vycházet seriál Skružného o Venoušku Dolejšovi, Lada jeho texty doprovázel kresbami. Tento seriál měl velký úspěch a vycházel velmi dlouhou dobu.

---

⁶⁷ Z nedatované korespondence adresované Majerové psané Ladou

⁶⁸ Z korespondence adresované Majerové psané Ladou ze dne 31.12.1937

⁶⁹ Z korespondence adresované Majerové psané Ladou ze dne 5.2.1947

⁷⁰ Z nedatované korespondence adresované Majerové psané Ladou

Ke spisovateli, humoristovi a redaktorovi Ignátu Herrmannovi se Lada poprvé dostal ještě za učení na knihaře. Ušpiněný mu nesl do bytu své obrázky, služebná si myslela, že jde pro knihy do vazby, a tak hoča vpustila do bytu dál. Herrmann si však přečetl doporučující dopis od Václava Štěcha, prohlédl si Ladovy obrázky a protože byl spokojený, ihned se rozhodl otisknout všechny čtyři kresby. To byl začátek spolupráce těchto dvou známých osobností.

Roku 1917 poprvé spolupracoval malíř se spisovatelem Bassem, do jehož „Letáků“ kreslil. Roku 1918 Eduard Bass požádal Ladu, aby přispíval do časopisu „Šibeničky“. Zde Lada spolupracoval opět s karikaturisty Kratochvílem a Brunnerem. Mimo jiné ale i s Vlastimilem Radou, Antonínem Pelcem a Hugem Boettingerem. Josef Lada měl velký podíl na tom, že Šibeničky byly jedním z vrcholů české a politické satiry.

V korespondenci s Majerovou řešil Lada i profesionální záležitosti. V jednom z dochovaných dopisů se omlouval za to, že měl špatné období⁷¹, a tudíž mu nešlo kreslení, tak jako dřív, respektive šlo mu to jako na začátku své kariéry.

Na návrh Jiřího Mahena Lada nakreslil plakát „Braňte knihu!“, za což mu byl Mahen vděčný. Jen škoda, že se Mahen nedožil pozdějšího barevného zpracování.

Dále Lada ilustroval mnoho dětských knih. Když vydával svou pátou knihu Svět zvířat, texty k obrázkům mu napsal Petr Kříčka.

Josef Lada ilustroval Erbenova Národní říkadla (1. vydání v roce 1921), Národní pohádky Boženy Němcové (1926), Veselou knihu zvířátek od Marie Majerové (1933), knihu Co mi Liška vyprávěla od Jiřího Mahena (1947), sbírku Chlapec a hvězdy Jaroslava Seiferta (1955) nebo České pohádky Jana Drdy (1957), což byla jeho vůbec poslední kresba. Velmi často Lada ilustroval knihy od Karla Havlíčka Borovského: Křest svatého Vladimíra, Krále Lávrů, Tyrolské elegie, Epigramy a Obrazy z Rus.

3.5.1. Dobrý voják Švejk

Lada ilustroval mnoho knih. Až celosvětově známou se stala jeho kresba vojáka Švejka, kterou vytvořil pro knihu Osudy dobrého vojáka Švejka od Jaroslava Haška (viz obr. č. 7).

Ladův Švejk se na rozdíl od Haškova poměrně změnil, přestal mluvit sprostě a získal vizuálně. Švejkova tvář je velice snadno zapamatovatelná a k rozeznání mezi jinými.

---

⁷¹ Po smrti svého bratra

V prvních čtyřech dílech Švejka nebyla žádná Ladova ilustrace, kresba Švejka byla pouze na obálce. V roce 1923 vyšlo první pokračování „Osudů“ Švejka v příloze „Českého slova“, bylo ovšem velmi stručné a místy převyprávěné Ladou. Od roku 1925 Lada pokračování Švejka nejen ilustroval, ale i psal. V roce 1926 Lada vytvořil ilustrace k novému vydání Haškových „Osudů dobrého vojáka Švejka“. O rok později Lada vytvořil ilustrace k dvoudílnému vydání „Osudů dobrého vojáka Švejka v ruském zajetí“. Téměř o 10 let později Lada znovu nakreslil nové obrázky k „Osudům dobrého vojáka Švejka“.

V roce 1955 vyšlo jak první knižní vydání Švejka s Ladovými barevnými ilustracemi, tak i Ladova vzpomínka „Jak jsem ilustroval Švejka“. Tuto knihu vydalo Státní nakladatelství krásné literatury, hudby a umění ve dvou svazcích. Bylo vydáno 40 000 výtisků „*Jestliže Haškovy Osudy dobrého vojáka Švejka jsou monumentem, stejným, ale daleko pracnějším a časově náročnějším monumentem jsou Ladovy ilustrace*“.⁷²

V roce 1955 Lada namaloval knižní značku k „Osudům dobrého vojáka Švejka“, je na ní barokní výjev nanebevzetí Švejka.

Švejk byl v roce 1956 zfilmován. Ač režisér vybíral postavy podle Ladovy předlohy, malíř nebyl s filmem spokojen.

Nakladatelství Práce rovněž vydává „Osudy dobrého vojáka Švejka“.

Tato oblíbená publikace je vydávaná stále znovu a znovu, prozatím naposledy byla vydána v roce 2008 nakladatelstvím Euromedia k.s. v edici Knižní klub v Praze.

3.6. Domácí a zahraniční nakladatelé a Josef Lada

Dílo Josefa Lada bylo a je vydáváno různými nakladateli a v různých jazycích.

Vynechá-li se německy psaná kniha „Štekadla“ (pod názvem „Pudel Muck“) vydaná v Praze nakladatelem Synkem a v Paříži vydané dětské leporelo „Cocorico“, tak poprvé byly Ladovy knihy vydány v zahraničí koncem padesátých let 20. století. „Mikeš“ byl přeložen asi ve třiceti zemích světa (například do jazyka ruského, španělského, japonského, švédského, lužicko – srbského, a dalších). Nezbedné pohádky vyšly dokonce i v estonštině. K vydání francouzského nakladatelství Flammarion se váže zajímavá příhoda: Josef Lada poslal leporelo „Cocorico“⁷³ s kresbami zvířátek pro nejmenší děti tomuto nakladateli do Paříže.

⁷² OLIČ, Jiří. *Jos. Lada*. Str. 485

⁷³ Originál Cocorica je uložen v archivu Pedagogického muzea J. A. Komenského v Praze

Avšak setkal se zde se zápornou reakcí, nakladateli se zdály obrázky primitivní v porovnání s ostatními francouzskými ilustracemi. Naštěstí si nakladatel uvědomil, že jsou určené pro děti, a tak se rozhodl pro zkoušku. Zamíchal Ladovy kresby mezi práce ostatních malířů a ukázal je malým dětem, aby z nich vybraly obrázky, které se jim nejvíce líbily. A protože děti nejvíce ukazovaly na Ladovy obrázky, rozhodl se je vydat.

„Na rozdíl od masovější produkce kreslených komiksů a seriálů, jimiž je asijský trh přesyten, je Lada naprostým klasikem a přirozenou inspirací pro dětskou duši. Potvrzují to i naše jednání s nakladateli korejskými, japonskými a tchajwanskými, kteří jeví o tuto klasiku české dětské tvorby největší zájem.“⁷⁴

Vydání Ladových knih v zahraničí se realizuje na základě podepsání licenčních smluv Albatrosu, dědice autorských práv po Ladovi a konkrétního zahraničního nakladatelství. Mezi zahraniční nakladatele patří George Harrap (Londýn), Editorial Juventud (Barcelona) nebo německé Tidens Förlag. Mezi tokijská nakladatelství⁷⁵ patří Ywanami Shoten, Yu Gaku-sha Tokio, Fukuinkan – Shoten Publishers Tokio či Heibonska Publishers.

K českým nakladatelům, kteří vydali Ladovu tvorbu před válkou, se řadí například A. Synek, Mladé Proudy, AKIM, Unie, F. Borový, A. Srdce, J. Rokyta, Družstevní práce či . velmi dlouhou dobu (15 let) spolupracoval s nakladatelstvím Melantrich, které vydávalo časopisovou přílohu Kvítko.

K českým nakladatelstvím, které vydávají Ladovo dílo po válce, patří Albatros, J. Chvojka, Práce, Československý spisovatel, Mladá fronta, SNDK nebo Riosport – Press, který vydává kalendáře

Lada rovněž spolupracoval s vydavatelstvím Družstevní práce v Praze. Dokladem toho je například dochovaný dopis, psaný na stroji pro malíře:

„Vážený Mistře,

byli jsme až dojatí, když jsme od Vás po tak dlouhém čekání dostali kresby pro ‚Její pohádky‘ Jiřího Mahena. Dáváme je hned do reprodukce.

Tyto pohádkové knihy budeme nyní tisknouti na větší formát papíru : 17,5 x 25 cm (před poříznutím). Je to formát Vančurových ‚Obrazů z dějin‘ a ‚Českého roku‘. Kresby vycházejí přesně na plochu sazby (124 x 186 mm). Kresba na polep nevychází však tak dobře, je

---

⁷⁴ Ladův um nestárne, Mistrova práva ale nezískáte šmahem. *Polygrafie revue*, 2003. Str. 29

⁷⁵ Překladatelkou z českého jazyka do japonského je Sumiko Onoda-Urano.

potřeba zmenšit výšku. Přikládáme přesnou velikost polepu a prosíme Vás, abyste na originále naznačil řešení, pro které se rozhodnete.

Stačilo by poznamenat pro reprodukci, oč mají zmenšit buď obrázek lišky anebo mezery mezi titulem obálky a písmem nahoře i dole. V reprodukci by už sami provedli opravu.

Dovolíme si zeptat se Vás zítra telefonicky, můžeme-li si pro kresbu s Vaším novým předznačením poslat.

*V oddané úctě Vydavatelstvo Družstevní
práce ...⁷⁶*

Družstevní práce také vydává v České galerii dopisnice s Ladovým motivem jara.

3.6.1. Jiří Chvojka

Nakladatel Jiří Chvojka vydal Havlíčkovy knihy Tyrolské elegie, Krále Lávru, Křest sv. Vladimíra a jako ilustrátora pro tyto knihy si vybral Josefa Ladu. Na jejich spolupráci vzpomínal Chvojka v listu, který byl vydaný k soutěži v malování pro děti „Ladovo léto v Hrusicích“ v roce 2000: *„Líbí se mi Ladova výzdoba knižních obálek včetně jeho kresleného písma, výtvarný doprovod Havlíčkových stále aktuálních veršů i obrázky J. Lady z dalších knížek, které jsem vydal...Ladu si připomínám jako člověka zaujatého poctivou prací, člověka upřímného srdce a lidského citu...Vzpomínám na J. Ladu pro jeho citové a v nejlepším slova smyslu národní dílo oblažující duši poezií skromných reálných zážitků...“⁷⁷*

3.6.2. Karel Vika

Rovněž Lada dlouho spolupracoval s Karlem Vikou a jeho Nakladatelstvím knih Karla Viky v Praze. V roce 1910 ilustruje Lada Vikovu knihu „Fatalis“ (viz. obr. č. 21), která obsahuje nejvíce Ladových ilustrací. *„Dobově sentimentální Vikův text se do dějin literatury nijak nezapsal a knížka zůstala zcela zapomenutá.“⁷⁸* Kniha měla vážný text se smutným koncem, proto zde Lada nemohl využít svých humorných kreseb. Kniha měla formát A5 a bylo v ní 169 stran.

---

⁷⁶ Korespondence psaná vydavatelstvím Družstevní práce v Praze Ladovi ze dne 4. 11. 1946

⁷⁷ CHVOJKA, J. *Ladovo léto v Hrusicích.*

⁷⁸ PEČÍNKOVÁ, Pavla. *Josef Lada (1887-1957).* str. 53

Vytvořil obálky i vazby ke knihám psaným Karlem Vikou „Čerti nad Prahou“, „Farská slepice“ nebo „Baron Hejbrlin“. Veselost z těchto obálek přímo číší. Tyto brožované knihy mající hodně stran jsou malého formátu a je v nich málo ilustrací. Například v „Baronu Hejbrlínovi“ je jediná ilustrace na konci, je na ní znázorněn spisovatel.

3.6.3. Státní nakladatelství dětské knihy (SNDK)

Lada také spolupracoval se Státním nakladatelstvím dětské knihy, které mu vydalo například knihy „Bubáci a hastrmani“ nebo „O chytré kmotře lišce“.

O dobrých vztazích mezi nakladatelem a Ladou svědčí i děkovný dopis psaný Ladou (viz. obr. č. 10).

4. Motiv knihy v Ladově výtvarném a literárním díle

4.1. *Motiv knihy v ilustracích a obrazech Josefa Lada*

Jak již bylo řečeno, Lada měl knihy velice rád a neuměl si život bez nich přestavit, a tak je samozřejmostí, že se objevily i v jeho tvorbě.

Kresba z roku 1906, otištěná ve druhém ročníku *Novin mládeže*, má název „Žalobnice“ (12,5 x 9 cm) a je nakreslená tuší na karton. Je na ní vyobrazena matka sedící na židli, v ruce drží knihu. Její dítě ji pozoruje.

Kresba s názvem „Zprávy z nakladatelství“ z roku 1908 znázorňuje Vilímkovo nakladatelství. Je na ní mnoho knih. Na jiné kresbě je vidět rodina, která vyučuje syna ke zlodějskému řemeslu. Na zemi v místnosti leží dvě knihy.

V Národní galerii v Praze je Ladův obraz s názvem „Mobilizace duchů“. Jsou na něm vyobrazeny dvě knihy, které drží lidé v pláštích. V jedné z nich je seznam duchů a na druhé je nápis „Vilímkův jízdni řád“.

Na obraze „Intelektuální dobytek“ jsou krávy a koza, všechny si čtou v knihách (jedna čte noviny), v pozadí je vidět paní s metlou, jak běží dobytek přimět k práci. Na zemi vedle dobytka se ještě povalují dvě jiné knihy – Dekameron a Egyptský snář.

V roce 1914 Lada namaloval obraz „Hodina zeměpisu“. Dvě děti sedí v lavici, vedle sebe mají položené knihy a učitel jim ukazuje živou krávu.

Dvě z nejstarších ladovských pohlednic z roku 1917 zobrazují zvířata, jak hrají na hudební nástroje. Na jedné jsou ptáci, přičemž jeden z nich má knihu s notami. A na druhé muzicírují domácí zvířata, kocour jim drží rozevřenou knihu s notami.

Na ilustraci „Profesoři na houbách“ je pět knih. Jedná se o atlasy hub, které si profesoři vzali s sebou na sběr hub.

Soudce, který je na malbě kreslené tuší z roku 1921, má na stole položenou rozevřenou knihu.

Obraz, kde je zřetelně vidět láska ke knize, se jmenuje „Užívání vánočních dárků“ (kolorovaná kresba z roku kolem 1938, 34x28 cm). V obývacím pokoji, kde je i vánoční stromek, je celá rodina a všichni mají nějaký dárek. Na podlaze leží hoch, který pod stromečkem našel knihu.

Na obraze „Nebeská varta“, nakresleném v roce 1937 (kolorovaná kresba, 38x60 cm), je šest andělíčků. Dva z nich drží v ruce knížku a čtou si z ní.

Jeden z cyklu obrazů s názvem „Bez vody není života“ (48x48 cm) nese motiv knihy, ač je hlavním tématem voda. Členové rodiny sedí u stolu a pijí vodu. Jeden z nich má na stole položenou knihu, ve které čte.

Na ilustraci „Babičko, koleda“ z roku 1938 (kolorovaná kresba, 23x17cm) sedí babička před pecí a přijímá koledníka s pomlázkou. Na klíně má rozečtenou knihu. Kolorovaná kresba z roku 1949 vyobrazuje chlapce ležícího na trávě, u nohou mu leží kniha a nad ním je houf ptáků, kteří zpívají.

Na skice „Roční období“ kreslené kolem roku 1940 je obrázek, který vystihuje Vánoce. Kolem nazdobeného stromku je celá rodina. Matka drží v náruči nejmladší dítě, otec sedí na židli, čte si knihu. Dvě nejmladší děti si prohlížejí jinou knihu.

V knize Z Ladovy zahrádky je ilustrace, kde liška ležící na pařezu předčítá z knihy svým malým dětem. I jeho slavný mluvící kocourek Mikeš na jedné kresbě drží v tlapkách knihu, na hlavě má čepičku a samozřejmě je, že je v botách.

Motiv knihy se objevuje i na knižních značkách věnovaných Haně Ladové či zeti Janu Vránovi. Na jedné z nich pes předčítá z knihy kočce a na druhé je nakreslena vrána, která kouří dýmku a zapisuje něco do knihy. Ve druhé verzi ex libris pro Ladova přítele A. Trýba si černý černokněžnický kocour listuje v otevřené knize. Knižní štítek pro Karla Kverku znázorňuje hlavu satyra s révou nad otevřenou knihou je z roku 1926. Je zde symbolizovaná přítelova záliba ve víně a knihách. Jiná knižní značka s motivem knihy byla nakreslená pro Františka Kratochvíla. Pes, který soustředěně čte a tlapkou si podpírá bradu, znázorňuje Kratochvílovo zaujetí pro četbu.

Kalendář na rok 1941 obsahuje obrázek nazvaný „Chvilé odpočinku“. Jedná se o ilustraci pro měsíc duben. Muž se ženou si oba čtou knihu. Malba k měsíci říjnu obsahuje ilustraci, kde si svatý Lukáš píše cosi perem do knihy.

Na losu z třicátých let je zobrazena dvojice mladých lidí, sedících u stolu. Žena vyšívá a muž si čte knihu.

Motiv knihy se na Ladových ilustracích a obrazech vyskytuje velmi často, a nezáleží na tom, jestli z knihy čte člověk nebo zvíře. V ladovském podání má knihy rád každý.

4.2. Motiv knihy v literárním díle Josefa Lady

Motiv knihy se objevuje nejen ve výtvarném díle Josefa Lady, ale i v literárním díle.

V kapitole „Jak byl Mikeš ve škole“ v knize zvané „Mikeš“ se motiv knihy objevuje hned několikrát, a to například ve formě odrbané čítanky, kterou si Franta Kuldanů nese s sebou do školy, nebo v podobě třídní knihy, do které zapisuje paní učitelka. V jiné kapitole je vylíčeno, jak Mikeš našel starý kalendář kdesi na půdě. „...*S tím kalendářem pod paží si (Mikeš) tak vážně vykračoval po dvoře, že se Pepík div nepotrhal smíchy. Občas se zastavil, rozevřel kalendář a dlouho se díval na tištěná písmena a přitom pohyboval hubičkou, jako by četl.*“⁷⁹ Když byl Mikeš na cestách a nevěděl si rady, co dělat, uviděl pasačku hus, „*jak sedí na mezi a čte si v nějaké knížce*“⁸⁰. Dále na svých cestách chtěl Mikeš udělat dojem na ředitele gymnázia, kterého šel navštívit. Mikeš si proto vzal pod pažď slabikář. Na schodech potkal pana ředitele, který měl v ruce tlustou knihu. V jiné kapitole, kde se objevuje motiv knihy, Mikeš slavil Vánoce. „...*ukazovali si Pepík, Oluška a Frantík své dárky. Prohlíželi pěkné knihy, poučné i zábavné, a dohodli se, že si je budou navzájem půjčovat, aby všech co nejvíce užili.*“⁸¹

Motiv knihy se objevuje i v knize „O chytré kmotře lišce“, kde je vylíčeno, jak Růženka předčítala z knih lišce: „*Růženka byla pilná čtenářka, a protože sama velmi ráda četla, tak myslela, že i lišku bude zajímat, když jí občas něco zajímavého ze svých knížek přečte...Růženka četla z nové knížky, kterou dostala o Vánocích pod stromeček a ve které byly krásné pohádky o zvířatech.*“⁸²

---

⁷⁹ LADA, J. *Mikeš*. Str. 87

⁸⁰ LADA, J. *Mikeš*. Str. 128

⁸¹ LADA, J. *Mikeš*. Str. 323

⁸² LADA, J. *O chytré kmotře lišce*. Str. 8

5. Osobní knihovna Josefa Lady

5.1. Osobní knihovna Josefa Lady

Osobní knihovna Josefa Lady se bohužel nedochovala v celku, a tak je k dispozici jen její malá část. Z fotografií, poskytnutých Mgr. Josefem Ladou, lze usoudit, že Lada měl doma nejméně 3 knihovny (viz obr. č. 3, 4, 5).⁸³ Knihy v knihovnách byly pečlivě vyrovnány vedle sebe, někdy na nich ještě ležely další svazky. Lada neměl všechny knihy jen v jednom vydání, některé knihy měl v osobní knihovně i dvakrát – například Českého Honzu. V Ladově osobní knihovně se nacházela i jeho díla nebo knihy, které nepatřily přímo Ladovi, ale některému z členů rodiny. Z osobní knihovny Josefa Lady se dochovalo jen pár knih, ve kterých jsou věnování například od Františka Halase, od Ladislava Stehlíka je v knize napsána místo věnování báseň. Je ale také dochována kniha z této nezachovalé knihovny, kde je věnování od Jana Drdy Aleně Ladové.

„Byla-li venku nepohoda, sedával jsem doma za kamny, něco si kreslil nebo četl v starém kalendáři...Nerad jsem býval, když jsem musil číst z nějakého kalendáře nebo z tlustých pytláckých románů. Sám jsem četl přímo vášnivě, ale nerad jsem předčítal při večerním ševcování a draní peří...“⁸⁴

Když malý Pepík o trochu vyrostl, měl svou knihovničku, která stávala v koutě za komínem. Byly v ní staré kalendáře a sešity, do nichž kreslil.

Později, když už byl Lada otcem, předčítal malé Alence z oblíbených knih, jež měl v knihovně, jak sama píše ve svých vzpomínkách:

1. Drda, Jan. *Městečko na dlani*. Praha: Československý spisovatel, 1953.
2. Stehlík, Ladislav *Země zamyšlená*. Praha: Fr Borový, 1947.
(viz. obr. č. 19)
3. Rada, Vlastimil, Žák, Jaroslav. *Dobrodružství šesti trampů aneb nové pověsti české*. Praha: Fr. Borový, 1933.
4. Rais, Karel Václav. *Pod Zvičinou*. Praha: Vyšehrad.
5. Halas, František. *Tiše*. Vánoce 1932. (viz. obr. č. 20)

⁸³ V budoucnu by bylo dobré pokusit se o přesnou rekonstrukci knihovny z fotografií pomocí speciální techniky.

⁸⁴ LADA, Josef. *Kronika mého života*. Str. 100.

6. Hašek, Jaroslav. *Trampoty pana Tenkráta*. Praha: Jos. R. Vilímek⁸⁵
(viz obr. č. 13)
7. Mrštík, Alois. *Rok na vsi* (4 svazky)
8. Mrštík, Vilém. *Pohádka máje*. (s výzdobou Zdenky Braunerové)
9. Kipling, Rudyard. *Knihy džunglí*.
10. Rais, Karel Václav. *Sirotek*.
11. Poláček, Karel. *Okresní město*.
12. Poláček, Karel. *Hrdinové táhnou do boje*.
13. Poláček, Karel. *Hostinec U kamenného stolu*. (tuto knihu znal Lada skoro nazpaměť)
14. Poláček, Karel. *Podzemní město*.
15. Poláček, Karel. *Vyprodáno*.
16. Hašek, Jaroslav. *Dobrý voják Švejk*. (nejraději zde měl povídky „Aféra s křečkem“ a „Šťastný domov“)
17. Němcová, Božena. *Babička*. (ilustrovaná Adolfem Kašparem)
18. Twain, Mark. *Dobrodružství Toma Sawyera*.
19. Harte, Bret. *Knihy povídek*.
20. Herrmann, Ignát. *Otec Kondelík a ženich Vejvara*.
21. *Slovník jazyka českého*.
22. *Český Honza*.

Další knihou, kterou Lada vlastnil, byl Polívkův „Klíč české květeny“⁸⁶, podle kterého kontroloval své kresby, když na nich byla nějaká rostlina.

Dále na nejpřednější místa v jeho knihovně patřily knihy od Aloise Jiráska, J. Holečka, A. F. Šimáčka, A. P. Čechova, I. S. Turgeněva, Ch. Dickense, N. V. Gogola, M. Šolochova,

⁸⁵ V Památníku Josefa Lady v Hrusicích je vystavena tato knížka. Uvnitř je věnování od Haška.

⁸⁶ Přesný název knihy nelze získat

W. M. Thackeraye. Četl ale i francouzské knihy. Byla dochovaná kniha francouzské konverzace a i další kniha psaná ve francouzském jazyce.⁸⁷

„Když někdo miluje knížky, zaplesá mu srdce nejen při čtení dobrého obsahu, ale i při zhlédnutí ilustrací či grafické výzdoby.“⁸⁸

5.2. ***Knihy Josefa Lady v knihovnách osobností jeho doby***

Knihy, ať už napsané či ilustrované Josefem Ladou, se objevily v mnohých osobních knihovnách osobností jeho doby.

Například Jiří Mahen měl mnoho knih od Lady, zajisté i s věnováním. Bohužel se k těmto svazkům nelze přiblížit, protože Mahenova knihovna byla rozebrána a zbyl v ní jen plakát „Braňte knihu!“ a dva Ladovy obrazy.⁸⁹

V osobní knihovně Ladislava Stehlíka se dochovalo hned několik knih Josefa Lady, některé i s věnováním psaným jím či Alenou Ladovou.⁹⁰

Knihy s věnováním od Josefa Lady:

1. LADA, Josef. *Bubáci a Hastrmani*. Praha : SNDK, 1957. 112 s. S věnováním: „*Milému příteli Ladislavu Stehlíkovi srdečně věnuje Jos. Lada, 19.III.57*“ (viz. obr. č. 16).

2. LADA, Josef. *Kronika mého života*. Praha : Československý spisovatel, 1954. 389 s. Věnování znělo: „*Milému příteli Ladislavu Stehlíkovi srdečně věnuje Jos. Lada, 7.IX.54*.“

3. LADA, Josef. *O chytré kmotře lišce*. Praha : SNDK, 1957. 78 s. S věnováním: „*Milému příteli Ladislavu Stehlíkovi srdečně věnuje Jos. Lada, 19.III.57*“ (viz. obr. č. 17).

4. LADA, Josef. *Vzpomínky z dětství*. Praha : Státní nakladatelství dětské literatury, 1953. 91 s. S podpisem: „*Jos. Lada 2.XI. 53*.“

Ve Stehlíkově knihovně nebyly jen jeho knihy, ale byly tam i knihy, které patřily jeho dceři Blance Stehlíkové. Lada věnoval „Pohádky naruby“ „*Milé Blance Stehlíkové věnuje*

---

⁸⁷ Naštická Květoslava ji má doma, avšak na název si nevzpomíná.

⁸⁸ LADOVÁ, Alena. *Můj táta Josef Lada*, str. 141

⁸⁹ Z mé korespondence s Knihovnou Jiřího Mahena v Brně.

⁹⁰ Nahlédnutí do těchto knih mi poskytla dcera Ladislava Stehlíka – Blanka Stehlíková

*Jos. Lada*⁹¹ či knihu napsanou Jaromírem Pečříčkou „Národní umělec Josef Lada“ (viz. obr. č. 18)

K úctě Josefa Lady, jen 5 dní po jeho smrti, byla Stehlíkovi věnovaná kniha Ladova ilustrace od J. A. Novotného. Byl to vzpomínkový dar od Aleny Ladové a jejího manžela Vrány.

---

⁹¹ Dochovaná kniha z osobní knihovny Ladislava Stehlíka - *Pohádky naruby* psané a kreslené Josefem Ladou v roce 1939.

6. Závěr

Cílem mé bakalářské práce bylo přiblížit Josefa Ladu z nového pohledu, a to z knihovnické oblasti, představit jeho knižní tvorbu, upozornit na jeho vztah ke knihám vůbec a nastínit pohled do jeho osobní knihovny.

Tato práce dokazuje, že knihy byly pro Josefa Ladu životní potřebou, tvořil je (vydělával si jimi na živobytí) a odpočinkové chvíle si nedovedl bez knih představit. S knihami i s papírem se setkával po celý život.

V první kapitole jsou zmíněny důležité mezníky v životě Josefa Lady a jeho rodina, která ho velice v jeho tvorbě ovlivnila.

V druhé kapitole je popsána Ladova výtvarná, ilustrátorská a literární činnost, jeho knižní dílo i dílo mimo knihy. Je zde portrét Lady nejen jako spisovatele a malíře, ale i jako čtenáře.

Ve třetí kapitole jsem se zabývala kladným vztahem Josefa Lady ke knihám, spisovatelům a malířům doby, ve které žil a s nimiž se stýkal.

V následující kapitole je uveden motiv knihy v díle Josefa Lady, který se objevoval poměrně často. Dokazuje, že knihy v malířově životě sehrály velkou roli, ač není zřejmé, zda-li si to Lada uvědomoval.

Pátá kapitola je věnována analýze Ladovy osobní knihovny. Bohužel je zde tato kapitola zmíněna jen okrajově, na základě několika dochovaných svazků a fotografií jsem mohla usuzovat, které knihy měl opravdu Josef Lada u sebe doma v knihovně.

Celý život Josefa Lady je nerozlučně spjat s knihami a s papírem jako takovým. Důležitým zjištěním pro mě bylo, že není dochován archív Josefa Lady jako u mnoha českých osobností, a tak lze využít například archív Ladislava Stehlíka, Mgr. Josefa Lady a dalších.

Rozsáhlé dílo Josefa Lady, ať už obrazy, ilustrace, knihy či divadelní výpravy, přetrvávají i mnoho let po jeho smrti a ještě mnoho let budou jistě ovlivňovat budoucí generace, stejně tak jako ovlivňovalo naši. Navíc Ladovo dílo v současné době svým důrazem na rodinu, poezii, neagresivní pojetí života, osvěžuje dětskou mysl.

Všechny kapitoly této práce se dají rozšířit a nabízí se tedy vhodné téma pro pokračování.

Seznam použité literatury

- ČNB : *Česká národní bibliografie* [online]. Praha : Národní knihovna České republiky, 2004- [cit. 2009-03-30]. Dostupný z www: <http://sigma.nkp.cz/cze/cnb>.
- DOSTÁLOVÁ, Vladimíra. Slovesné umění Josefa Lada. *Zlatý Máj*, 1957, roč. 1, č. 12, s. 357-359.
- FORST, Vladimír. *Lexikon české literatury*. Vyd. 1 . Část 2. Praha : Akademie věd České republiky, 1993. ISBN 80-200-0345-2.
- HEMELÍK, Martin. *Kniha o Hrusicích : aneb pohled do tváře osmi století*. Praha : Nakladatelství Onyx, 2005. 205 s. ISBN 80-86788-33-4.
- HLAVÁČEK, Luboš. *Josef Lada*. Praha : Horizont, 1986. 129 s.
- CHVOJKA, Jiří. *Ladovo léto v Hrusicích*. Praha : Reproservis, 2000. Vydáno k Soutěži v malování pro děti.
- Josef Lada. *Wikipedie, otevřená encyklopedie*. [online]. St. Petersburg (Florida) : Wikimedia Foundation, 2001-, last modif. 2 October 2007 [cit. 2008-01-29]. Dostupné z WWW: <http://en.wikipedia.org/wiki/Josef_Lada>.
- *Josef Lada (1887-1957) : Výstava : Praha, 14.11.2007-3.2.2008*. P. Pečinková. Praha : Obecní dům, 2007. 4 s.
- *Josef Lada a kniha : Výstava : Praha, 3.-29.8.1957*. J.A.Novotný. Praha : Kniha, 1957. 5 s.
- KHEL, Richard. *Poselství papíru*. Praha : Karolinum, 1999. 332 s. ISBN 80-7184-684-4.
- KHEL, Richard. *Papír všude a se vším*. Praha : Mladá fronta, 2007. 402 s. ISBN 987-80-204-1381-9.
- KHEL, Richard, *Na papíře napsáno a vytištěno*. Praha : Naše vojsko, 2008. 369 s. ISBN 978-80-206-0992-2.
- KHEL, Richard. Josef Lada. *Typografia : časopis pro technické a společenské otázky knihtiskařů*, 1988, roč. 91, č. 1, s.1028-1031.
- *Knižní značky národního umělce Josefa Lada*. Úvod J. A. Novotný. Praha : Nakladatelství československých výtvarných umělců, 1955. 15 s.

- LADA, Josef. *Josef Lada*. S úvodní studií Kamila Novotného. Praha : S. V. U. Mánes : Svoboda, 1947. 32 s.
- LADA, Josef. *Kronika mého života*. Praha : Československý spisovatel, 1954. 389 s.
- LADA, Josef. *Mikěš*. Praha : Albatros, 1998. 336 s.
- LADA, Josef. *O chytré kmotře lišce*. Praha : Albatros, 2002. 89 s. ISBN 80-00-01007-0.
- LADA, Josef. *Z Ladovy zahrádky*. Veršem i prózou doprovází Josef Brukner. Praha : Státní nakladatelství dětské knihy, 1968. 93 s.
- LADOVÁ, Alena. *Můj táta Josef Lada*. Praha : Mladá fronta, 1963. 187 s.
- Ladův um nestárne, Mistrova práva ale nezískáte šmahem. *Polygrafie revue*, 2003, roč. 5, č. 5. s. 28-30.
- Městská knihovna v Praze. *Městská knihovna v Praze* [online]. Praha : Městská knihovna v Praze. Poslední aktualizace 30. 3. 2009. [cit. 2009-03-30]. Dostupný z www: <http://www.mlp.cz/>.
- Na ručním papíru. *Papír a celulóza*, 2001, roč. 56, č. 3, s. 81.
- NOVOTNÝ, Josef Alois. *Ladova ilustrace*. Praha : Nakladatelství československých výtvarných umělců, 1957. 313 s.
- OLIČ, Jiří. *Jos. Lada / životopis Josefa Lada od Jiřího Oliče*. Brno : Petrov, 2003. 521 s. ISBN 80-7227-180-6.
- OLIČ, Jiří, PAVLUCH, Lev, BREGARTOVÁ, Polana. *Lada*. Zlín : Slovart, 2008. 794 s. ISBN 978-80-7391-087-7.
- Papír potištěný krásou. *Papír a celulóza*, 2007, roč. 62, č. 11, s. 366.
- PEČINKOVÁ, Pavla. *Josef Lada (1887-1957)*. Praha : Obecní dům, 2007. 247 s. ISBN 978-80-86339-39-9.
- PYTLÍK, Radko. *Osudy a cesty Josefa Švejka*. Příbram : Emporius, 2003. 127 s. ISBN 80-86346-08-0.
- STEHLÍK, Ladislav. Vzpomínání na Josefa Lada. *Československý voják*, 1971, roč. 20, č. 26, s. 16-17.
- STEHLÍK, Ladislav. Josef Lada. *Československý voják*, 1972, roč. 21, č. 26, s. 29-31.

- STEHLÍK, Ladislav. Josef Lada. *Zlatý Máj*, 1957, roč. 1, č. 12, s. 353-356.
- STEHLÍKOVÁ, Blanka. *Abeceda lásky*. Praha : Mladá fronta, 2009. 238 s. ISBN 978-80-204-1917-0.
- TESAŘÍK, Ladislav, LADA, Josef. *Slavnostní odhalení busty Josefa Lada*. Hrusice : Obecní úřad Hrusice, 1998. 10 s.
- TESAŘÍK, Ladislav, HERČÍK, Josef, KHEL, Richard, et al. *Josef Lada na poštovních známkách*. Hrusice : Obecní úřad Hrusice, 2000. 14 s.
- TETIVA, Vlastimil. *Josef Lada : pohádkový svět*. Praha : Tok, Eminent, 1997. 206 s. ISBN 80-902008-5-5, ISBN 80-902008-8-5.
- VRÁNA, Jan. *Vyprávění o Josefu Ladovi*. Praha : Albatros, 1972. 42 s.
- VORLÍČKOVÁ, Blanka. *Osobní knihovna Jakuba Arbesa, jeho práce s knihou a jejími složkami a kniha v jeho díle*. Praha, 2005. 127 s., 32 s. příl. Diplomová práce (Mgr.). Univerzita Karlova v Praze, Filozofická fakulta, Ústav informačních studií a knihovnictví.

Obrazová příloha